

GMINA ŚCINAWA

Rynek 17, 59-330 Ścinawa

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Programu ochrony środowiska oraz Planu gospodarki
odpadami dla Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012,
w perspektywie do 2016 r.

Dokument opracowali:

dr Sławomir Chybiński

proGEO sp. z o.o.

mgr Andrzej Krzyśków

proGEO sp. z o.o.

mgr Magdalena Gredka

proGEO sp. z o.o.

mgr Marta Gaworecka

proGEO sp. z o.o.

Wykonawca:

proGEO sp. z o.o.

Al. Armii Krajowej 45, 50-541 Wrocław, tel. (071) 360 45 15, tel./fax 360 45 31

Wrocław, listopad 2009 r.

SPIS TREŚCI

1.	STRESZCZENIE	3
2.	WSTĘP	4
2.1	Podstawa formalno-prawna	4
3.	CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU I PLANU.....	6
3.1	Uwarunkowania oraz powiązania Programu i Planu z innymi dokumentami...	6
3.2	Zawartość Programu i Planu.....	9
3.3	Cele Programu i Planu.....	10
3.3.1	<i>Charakterystyka zadań długoterminowych .....</i>	<i>10</i>
3.3.2	<i>Charakterystyka zadań krótkoterminowych .....</i>	<i>18</i>
3.4	Założenia programu informacyjno-edukacyjnego	25
3.5	Sposób monitoringu i oceny wdrażania planu	26
4.	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA	27
4.1	Położenia administracyjne i geograficzne	27
4.2	Demografia i mieszkalnictwo	27
4.3	Budowa geologiczna i warunki hydrogeologiczne.....	28
4.3.1	<i>Zasoby kopalin .....</i>	<i>28</i>
4.3.2	<i>Warunki hydrogeologiczne.....</i>	<i>29</i>
4.4	Warunki klimatyczne	30
4.5	Ochrona przyrody i krajobrazu	30
5.	PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PLANU	34
5.1	Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – opis metod i trudności prognozowania.....	34
5.2	Potencjalne skutki przy niepodejmowaniu zamierzonych działań	38
6.	PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU.....	41
6.1	Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania.....	41
6.2	Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań	44
6.3	Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań	46
7.	OCENA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	49
8.	OCENA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRACAMI REKULTYWACYJNYMI	50
9.	WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE	50
10.	WPŁYW NA OBIEKTY ZABYTKOWE	51
11.	MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE	51
12.	PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ CHRONIĄCYCH ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCE Z PROGNOZY I INNYCH DOKUMENTÓW	52
13.	MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU I PLANU	53
14.	LITERATURA	54

1. STRESZCZENIE

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko dwóch dokumentów planistycznych: Programu ochrony środowiska dla Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016” oraz „Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Ścinawa, aktualizacja na lata 2009 – 2012 oraz w perspektywie na lata 2013 – 2016.”. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami zaliczają się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz opracowania prognozy oddziaływania na środowisko.

Analiza zawartości dokumentów, celów i kierunków działań oraz powiązań z innymi dokumentami wykazała, że przedmiotowe dokumenty kontynuują i aktualizują założenia i cele poprzednich, w zgodzie z Programem ochrony środowiska dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2015. Przedstawiono skrócony opis aktualnego stanu środowiska oraz trendów zmian poszczególnych jego komponentów na terenie objętym planowaniem. Pełny opis wraz z rysunkami i tabelami znajduje się w Programie.

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą Macierzy, wzorowaną na materiałach niemieckich. Uwzględniono w niej jednak specyfikę ocenianego dokumentu oraz lokalizację gminy. W arkuszach uwzględnia się oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodejmowania działań;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji Programu i Planu.

Oceniając generalnie uzyskane wyniki opracowanych arkuszy zwrócono uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji obu dokumentów i sumarycznym oddziaływaniem jakie wystąpi po wprowadzeniu ich zapisów. Z analizy wynika, że obecny sposób korzystania ze środowiska oraz system gospodarki odpadami generuje duże obciążenia, których odbiorcą i nośnikiem są podstawowe składniki środowiska przyrodniczego w gminie. W drugim etapie rozpatrzono oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka w środowisku oraz w stosunku do środowiska, dyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w Programie oraz Planie będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, a w szczególności na jakość wód, gleb i powietrza oraz na poszczególne obszary działalności człowieka, a w szczególności na możliwości zapewnienia zdrowia, warunków wypoczynku i rekreacji ludności oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

Na końcu poddano również ocenie: możliwość wystąpienia obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem, możliwość transgranicznego oddziaływania, wpływ realizacji zapisów Programu na obszary chronione, w tym należące do sieci Natura 2000 oraz wpływ na obiekty zabytkowe.

Nie widzi się przeciwwskazań do pozytywnego zaopiniowania i uchwalenia proponowanych dokumentów, przy spełnieniu zaleceń niniejszego opracowania.

2. WSTĘP

2.1 Podstawa formalno-prawna

Art. 17 ustawy *Prawo ochrony środowiska* z dnia 27 lipca 2001 r.¹ (POŚ), w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, nakłada na organ wykonawczy gminy obowiązek opracowania programów ochrony środowiska. Plany gospodarki odpadami stanowią integralną część programów ochrony środowiska. Do opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2009 – 2012, w perspektywie na lata 2013 – 2016” oraz „Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Ścinawa, aktualizacja na lata 2009 – 2012 oraz w perspektywie na lata 2013 – 2016.” przystąpiono na podstawie umowy Nr 77pG/2009 z dnia 02 czerwca 2009 r., pomiędzy Gminą Ścinawa, a firmą proGEO sp. z o.o.

Zgodnie z art. 46 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*², projekty obu opracowań zaliczają się do dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione w art. 46, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, oraz że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko należy sporządzić **Prognozę** oddziaływania na środowisko (art. 51, ust.1 w/w ustawy). **Zakres** prognozy określa art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. (Dz. U. Nr 199/2008, poz. 1227). Szczegółowy zakres i stopień szczegółowości prognozy organ opracowujący uzgadnia z organem środowiska i państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym (art. 53).

Projekty dokumentów wraz z Prognozą **opiniowane** są przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska i inspektora sanitarnego (art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199/2008, poz. 1227).

Zgodnie z art. 54 ust. 2 w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, zapewnia się możliwość udziału społeczeństwa. Organ opracowujący dokument podaje do publicznej wiadomości informację o możliwości składania w terminie co najmniej 21 dni uwag i wniosków (art. 39 ust 1) do projektu dokumentu. Do dokumentu załącza się informacje o zgłoszonych uwagach i wnioskach oraz sposobie ich wykorzystywania (art. 42).

Prognoza oddziaływania na środowisko (art. 51, ust.2.):

1) zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

¹ Dz. U. Nr 100/2001, poz. 1085 (z późn. zm.: Dz.U. 2008 nr 111 poz. 708)

² Dz. U. Nr 199, poz. 1227

- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
  - różnorodność biologiczna,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

3. CELE I ZAWARTOŚĆ PROGRAMU I PLANU

3.1 Uwarunkowania oraz powiązania Programu i Planu z innymi dokumentami

Program Ochrony Środowiska oraz Plan gospodarki odpadami kontynuują politykę gminy w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz aktualizują generalne cele poprzedniego Programu i Planu.

Program uwzględnia uwarunkowania wynikające z Programu Ochrony środowiska szczebla powiatowego. Program ochrony środowiska dla Powiatu Lubińskiego na lata 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016. Polityka ekologiczna powiatu lubińskiego zawarta we wspomnianym Programie określa szczegółowe cele i kierunki działań wyznaczanych w niniejszym dokumencie, szczególnie we fragmentach dotyczących dla gminy Ścinawa.

Tabela 3.1 Cele i kierunki działań dla gminy Ścinawa w Programie ochrony środowiska, dla powiatu lubińskiego na lata 2009 - 2012

Zagadnienie	Główne cele i działania
Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska	
System zarządzania ochroną środowiska	- Wdrożenie systemu monitorowania założonych do realizacji celów i zadań uszczegółowionych w Programie.
Edukacja i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska	
Edukacja ekologiczna	- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie istnienia i ochrony zasobów przyrodniczych gminy. - Wzrost świadomości mieszkańców w planowo prowadzonej gospodarce odpadami. - Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści. - Promocja obszarów chronionych oraz planowanych do objęcia ochroną poprzez utworzenie ścieżki przyrodniczo – edukacyjnej. - Kontynuacja współpracy z proekologicznymi organizacjami szkolnymi w zakresie prowadzenia programu edukacji, ekologicznej wśród młodzieży szkolnej i gimnazjalnej.
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody	
Ochrona przyrody	- Utworzenie powszechnie dostępnej elektronicznej bazy danych oraz sprawnego systemu informacyjnego, dotyczącego stanu środowiska przyrodniczego w powiecie, jego aktualnych zagrożeń i podejmowanych działań ochronnych. - Zaprojektowanie systemu podstawowego monitoringu i biomonitoringu ekosystemów naturalnych, w tym objętych ochroną prawną oraz wybranych zespołów antropogenicznych (urbicenozy). - Skuteczna opieka i prawidłowe dokumentowanie istniejących pomników przyrody, a także wyznaczanie nowych tego typu obiektów zarówno wśród przyrody ożywionej jak i nieożywionej. - Spopularyzowanie i uatrakcyjnienie przyrodniczo i rekreacyjnie atrakcyjnych obszarów gminy. - Inicjowanie działań sprzyjających utrzymaniu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz wszelkich innych obiektów przyrodniczych wzbogacających różnorodność biologiczną środowisk rolniczych oraz krajobrazu kulturowego. - Sukcesywne zwiększanie powierzchni i zasięgu zespołów zieleni miejskiej w tym towarzyszącej ciągom komunikacyjnym („zielone ekrany”), zieleni osiedlowej (otulinowej), skwerów, parków miejskich i wiejskich oraz zieleni towarzyszącej obiektom użyteczności publicznej.
Ochrona gleb i zasobów kopalin	- Rozwijanie rynku usług na terenach wiejskich. - Promowanie różnorodności produkcji na terenach wiejskich. - Rekultywacja terenów zdegradowanych. - Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego. - Na bieżąco likwidacja "dzikich" wysypisk odpadów; - Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami

	ciężkimi.
Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii	
Racjonalizacja użytkowania wody	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalizacja wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych. - Zmniejszenie zapotrzebowania na wodę w przemyśle i rolnictwie. - Kontynuacja modernizacji sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przesyłowych. - Wspieranie działań mających na celu zmniejszenie zużycia wody w gospodarstwach domowych. - Promowanie wprowadzania zamkniętych obiegów wody.
Zmniejszenie zużycia energii	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa parametrów energetycznych budynków. - Podnoszenie sprawności procesów wytwarzania energii. - Racjonalizacja zużycia i oszczędzania energii przez społeczeństwo gminy. - Stymulowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie zmniejszania zużycia energii.
Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości	<ul style="list-style-type: none"> - Minimalizacja zanieczyszczeń i zapobieganie zanieczyszczeniom, uciążliwościom i zagrożeniom u źródła. - Zwiększenie recyklingu i odzysku materiałowego i energetycznego.
Wykorzystanie energii odnawialnej	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii. - Rozpoznanie zasobów i możliwości oraz realizacja wykorzystania źródeł energii odnawialnej: słonecznej, wodnej, ciepła gruntu. - Promocja stosowania biopaliw w transporcie.
Ochrona przed powodzią	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja działań w zakresie zabezpieczeń przeciwpowodziowych na terenach zalewowych - Ograniczenie do minimum zabudowy mieszkaniowej na terenach zalewowych - Rozbudowa wałów przeciwpowodziowych, remont i modernizacja istniejących - Systematyczne oczyszczanie międzywala
Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	
Poprawa jakości wód podziemnych oraz racjonalizacja wykorzystania tych zasobów	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsza rozbudowa sieci wodociągowych. - Kontynuacja rozbudowy kanalizacji sanitarnej. - Budowa oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planu zagospodarowania przestrzennego brak będzie kanalizacji w okresie perspektywnym. - Rozbudowa kanalizacji deszczowej. - Wykonanie działań dotyczących rozpoznania problemu oczyszczania wód deszczowych ze szczególnym uwzględnieniem terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, dróg krajowych i wojewódzkich oraz parkingów. - Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne. - Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody. - Rozpoznanie problemu starych studni kopanych –likwidacja po wcześniejszym wypompowaniu, oczyszczeniu gruntu i dezynfekcji. - Likwidacja „nielegalnych” odprowadzeń ścieków do cieków wodnych.
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	<ul style="list-style-type: none"> - Dalsza modernizacja i rozbudowa systemu komunikacyjnego i dbałość o stan techniczny dróg. - Termomodernizacja budynków. - Likwidacja lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym - Promowanie czystych ekologicznie systemów grzewczych (spotkania szkoleniowe). - Doprowadzenie gazu do największej ilości użytkowników, co pozwoli na zmniejszenie ilości kotłowni węglowych.
Ochrona przed hałasem i wibracjami	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem. - Remonty i modernizacja dróg. - Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska. - Tworzenie stref buforowych pomiędzy nowoprojektowanymi centrami przemysłu i usług, a terenami zabudowy mieszkaniowej. - Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. - Ograniczenie hałasu poprzez zastosowanie ekranów akustycznych oraz pasów zieleni wzdłuż uciążliwych odcinków dróg
Ochrona przed	<ul style="list-style-type: none"> - Doskonalenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (pojemniki na szkło, plastik,

negatywnym oddziaływaniem odpadów na środowisko	<p>papier itp.).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie sposobów postępowania z odpadami komunalnymi wśród młodzieży szkolnej, poszczególnych grup społecznych oraz zachęcenia społeczeństwa do ograniczenia powstawania odpadów. - Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów w celu wyeliminowania powstawania „dzikich wysypisk”. - Propagowanie procedury przydomowego kompostowania odpadów ulegających biodegradacji.
Promieniowanie elektromagnetyczne	<ul style="list-style-type: none"> - Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed promieniowaniem oraz (zasadom i warunkom) lokalizacji stacji bazowych.
Ochrona klimatu	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia pochłaniania dwutlenku węgla z atmosfery. - Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii. - Prowadzenie procesów zalesiania nieużytków w celu wykorzystania lasów do pochłaniania gazów cieplarnianych.

Cele i kierunki działań zawarte w Programie pozostają również w zgodzie z treścią „Programu ochrony środowiska dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2008 – 2015” w zakresie przyjętych tam priorytetów ekologicznych oraz proponowanej hierarchii celów:

1. W zakresie zadań systemowych:
  - Rozwój edukacji ekologicznej
  - Zarządzanie środowiskowe.
  - W zakresie poprawy jakości środowiska:
2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
  - Racjonalizacja gospodarki odpadami
  - Poprawa jakości powietrza atmosferycznego
  - Ochrona przed hałasem ze źródeł komunikacyjnych
3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:
  - Efektywna ochrona przyrody
  - Ochrona i racjonalna eksploatacja ekosystemów leśnych
  - Ochrona gleb użytkowanych rolniczo
4. W zakresie zrównoważonego wykorzystania surowców, wody i energii
  - Zabezpieczenie środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi
  - Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Odnosnie uwarunkowań dla **Planu**, wynikających z dokumentów strategicznych, najważniejszym w tym zakresie jest **Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami** (WPGO). Zgodnie z ustawą o odpadach, zapisy zawarte w WPGO mają bezpośrednie przełożenie na proces inwestycyjny związany z budową składowisk. Zgodnie z ustawą o odpadach (art. 52 ust. 4): „organ właściwy do wydania pozwolenia na budowę składowiska odpadów odmawia wydania pozwolenia na budowę składowiska odpadów, jeżeli budowa składowiska odpadów nie jest określona w wojewódzkim planie gospodarki odpadami”. Plan gospodarki odpadami dla gminy Ścinawa pozostaje w zgodzie z założeniami, celami i kierunkami działań wyznaczonymi przez WPGO.

Oceniany Plan bierze pod uwagę i akceptuje cele ochrony środowiska i zasady gospodarowania odpadami wyznaczone w dyrektywach UE oraz w dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010, Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (M.P. 2009 nr 34 poz. 501). W szczególności cele te dotyczą:

- osiągnięcia określonych poziomów odzysku odpadów opakowaniowych i odpadów użytkowych;
- zmniejszenia, w określonych ilościach i terminach, zawartość substancji organicznej w odpadach komunalnych do składowania;
- zapewnienie sortowania i przetworzenia wszystkich odpadów przed składowaniem.

3.2 Zawartość Programu i Planu

Podstawy merytoryczne realizacji Programu opierają się głównie o zapisy zawarte w trzech dokumentach, którymi są:

- 1) *Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 roku (POŚ)*³.
- 2) *Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*
- 3) *Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym*, które podają sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz wskazówki co do zawartości programów.

Kierując się powyższymi zapisami, Program określa:

- Aktualny stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz widoczne trendy zmian tego stanu na przestrzeni ostatnich 4-6 lat;
- Aktualny stan i trendy zmian w sektorach rozwoju społeczno – gospodarczego, mających największy wpływ na stan środowiska przyrodniczego (transport i infrastruktura sieciowa, rolnictwo, przemysł) oraz w edukacji ekologicznej;
- Cele ekologiczne średniookresowe do 2015 roku wraz z kierunkami działań oraz listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2008 – 2015 ujęte w blokach tematycznych zgodnych z *Polityką ekologiczną państwa* z uwzględnieniem wskazówek zawartych w *Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska*;
- Sposób monitoringu realizacji Programu;
- Aspekty finansowe wdrażania Programu.

W Programie uwzględniono również zapisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska⁴ (Art.14 ust.2, art. 18 ust.2) wskazujące, że program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, a Burmistrz Gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata raportów z wykonania Programu i przedstawiania ich odpowiednio Radzie Gminy.

Plan dostosowany jest do obowiązujących przepisów i wytycznych (w tym Prawa Ochrony Środowiska, ustawy o odpadach oraz ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) , a zwłaszcza do Rozporządzenia z dn. 09.04.2003 r. Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami⁵.

Plan jest podstawą do wprowadzenia optymalnych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami oraz określa, w jaki sposób będą na terenie gminy realizowane różnorodne wymogi postawione przez przepisy polskie i Unii Europejskiej. Stanowi on również podstawę do wydania pozwoleń i opinii w zakresie gospodarki odpadami wynikających z przepisów prawnych. Zgodnie z art. 16 ustawy o odpadach przedsięwzięcia związane z unieszkodliwianiem odpadów mogą być realizowane z udziałem środków z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej jedynie w przypadku, gdy zostały ujęte w planach gospodarki odpadami.

W ramach opracowywania Planu przeanalizowano następujące zagadnienia:

- ⇒ obowiązujące prawodawstwo krajowe i unijne,
- ⇒ obowiązki stojące przed władzami gminy,
- ⇒ stan istniejący oraz prognozę zmian w zakresie gospodarki odpadami,
- ⇒ słabe i mocne strony (S.W.O.T.),
- ⇒ dotychczasowa realizacja zadań w zakresie gospodarki odpadami na tle istniejących uwarunkowań,

³ Dz.U. Nr 100/2001, poz. 1085 (z późn. zm.: Dz.U. 2008 nr 111 poz. 708)

⁴ Dz.U. Nr 100/2001, poz. 1085 (z późn. zm.: Dz.U. 2008 nr 111 poz. 708)

⁵ Dz.U. Nr 66/2003, poz. 620 z późn. zm.

- ⇒ identyfikacja problemów i celów,
- ⇒ prognoza zmian z zakresu gospodarki odpadami,
- ⇒ określenie zadań – ustalenie krótkoterminowego planu działań obejmującego okres 4 lat oraz długoterminowego planu strategicznego,
- ⇒ aspekt komunikacji społecznej i form edukacji, jako czynnika warunkującego powodzenie we wprowadzaniu całości systemu,
- ⇒ oddziaływanie projektu planu na środowisko.

3.3 Cele Programu i Planu

3.3.1 Charakterystyka zadań długoterminowych

Program kontynuuje i aktualizuje generalne kierunki i cele poprzedniego Programu Ochrony Środowiska, mając na uwadze przede wszystkim cel główny, jakim jest:

Zrównoważony rozwój gminy, w którym ochrona środowiska ma znaczący wpływ na przyszły charakter gminy i równocześnie wspiera jego rozwój gospodarczy i społeczny

Postulat ten zgodny jest z aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi i dokumentami strategicznymi wyższego szczebla. Program ochrony środowiska jest nie tylko wypełnieniem wymagań ustawowych, ale także może zmobilizować administrację oraz różne instytucje/organizacje do wspólnego wdrażania działań i przedsięwzięć zdefiniowanych w Programie. Cele strategiczne i średniookresowe Programu ujęte są w następujących blokach tematycznych:

I. CELE I ZADANIA O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

1. System transportowy

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Budowa i modernizacja sieci drogowej z towarzyszącą infrastrukturą w warunkach pełnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz rozwój alternatywnych rodzajów transportu

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej.
- 2) Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się ludzi i towarów przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu na środowisko naturalne.
- 3) Realizacja modelu funkcjonowania komunikacji zbiorowej zwiększającego rolę kolei.
- 4) Intensyfikacja ruchu rowerowego.
- 5) Budowa obwodnicy m. Ścinawa w ciągu drogi krajowej Nr 36.
- 6) Budowa przeprawy przez Odrę
- 7) Aktywizacja i modernizacja portu rzecznego.

2. Turystyka i rekreacja

Główny cel strategiczny do roku 2025

Rozwój turystyki i agroturystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy, przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy do rozwoju turystyki i agroturystyki
- 2) Rozwój turystyki pieszej, rowerowej, konnej i wodnej.

3. RolnictwoGłówny cel strategiczny do roku 2025**Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich**Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w oparciu o istniejące zasoby ludzkie, społeczne, przyrodnicze, historyczne, kulturowe, infrastrukturalne i wiedzę.
- 2) Racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska
- 3) Rozwój rolnictwa ekologicznego poprawa konkurencyjności gospodarki rolno – żywnościowej.

4. Przemysł i awarie przemysłoweGłówny cel strategiczny do roku 2025**Wspieranie rozwoju nieuciążliwych dla środowiska małych i średnich przedsiębiorstw o zaawansowanych technologiach**Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Wspieranie powstawania małych i średnich podmiotów gospodarczych nieuciążliwych dla środowiska.
- 2) Kontrola zakładów przemysłowych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych, których działalność ujemnie wpływa na środowisko.
- 3) Eliminowanie i zmniejszanie negatywnych skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych.

5. Edukacja ekologicznaGłówny cel strategiczny do roku 2025**Zapewnienie maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów poprzez wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku**Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) identyczny z celem głównym

II. OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY**1. Ochrona przyrody i krajobrazu**Główny cel strategiczny do roku 2025**Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz zachowanie korytarzy ekologicznych w krajobrazie rolniczym na obszarze gminy.**

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Należyta i stabilna ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- 2) Zachowanie walorów estetyczno-widokowych i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;
- 3) Tworzenie środowiska na terenach zurbanizowanych wzmacniających zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka oraz umożliwiającego rozwój bioróżnorodności;

2. Ochrona lasów

Główny cel strategiczny do roku 2025

Zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Wzrost różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych.
- 2) Poprawa stanu zdrowotnego lasów.

3. Ochrona gleb i powierzchni ziemi

Główny cel strategiczny do roku 2025

Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Ochrona gleb na terenie gminy.
- 2) Rekultywacja gleb zdegradowanych

4. Ochrona zasobów kopalin

Główny cel strategiczny do roku 2025

Niekonfliktowe i racjonalne gospodarowanie surowcami mineralnymi.

Cele średniookresowe do 2016 roku

- 1) Ochrona złóż kopalin.
- 2) Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie eksploatacji złóż i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

III. JAKOŚĆ ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE

1. Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych i powierzchniowych

Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) Ochrona zasobów wodnych gminy.
- 2) Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- 3) Zapewnienie wszystkim mieszkańcom gminy dostawy i dostępu do wody pitnej o wysokiej jakości.
- 4) Poprawa czystości wód powierzchniowych sieci rzecznej na terenie gminy.

2. Gospodarka odpadami

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Szczegółowe informacje dotyczące stanu aktualnego jak i planowanych działań zawarte są w dokumentach: *Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Ścinawa*.

3. Jakość powietrza atmosferycznego

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Poprawa i ochrona jakości powietrza, poprzez sukcesywną redukcja emisji substancji zanieczyszczających.

Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza.
- 2) sukcesywna redukcja emisji substancji zanieczyszczających powietrze, zwłaszcza emisji niskiej i komunikacyjnej.

4. Hałas

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska

Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) Zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych.
- 2) Ochrona przed hałasem komunikacyjnym.
- 3) Uzyskanie dobrej jakości klimatu akustycznego w gminie.

5. Promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Ograniczenie wpływu promieniowania elektromagnetycznego na mieszkańców gminy

Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) Bieżący monitoring i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego.
- 2) Wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego zagadnienia promieniowania niejonizującego w zakresie tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania wokół źródeł PEM jak np. urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych z uwzględnieniem stacji telefonii komórkowej.
- 3) Dokładna rejestracja źródeł PEM, a w ramach monitoringu szerokopasmowych pomiarów widma pól elektromagnetycznych, w celu dokładnego określenia wielkości PEM w środowisku, a także określenia dynamiki jego wzrostu.

IV. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII

1. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Główny cel strategiczny do roku 2025:

Monitoring i modernizacja systemu zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) Zmniejszenie zagrożenia powodziowego w rejonie gminy.
- 2) Racjonalne wykorzystanie i zwiększenie zasobów wodnych w zlewniach.
- 3) Budowa i odbudowa obiektów małej retencji.
- 4) Kontrola stanu wałów i urządzeń wodnych wraz z wytypowaniem odcinków do rekonstrukcji i modernizacji.

2. Wykorzystanie energii odnawialnejGłówny cel strategiczny do roku 2025:**Promocja i wspomaganie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych**Cele średniookresowe do roku 2016:

- 1) identyczny z celem głównym

Jako cel nadrzędny w **Planie** gospodarki odpadami dla miasta i gminy Ścinawa proponuje się przyjąć następujący cel:

**„Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów
w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnych systemów
ich odzysku i unieszkodliwiania.”**

Ponadto zakłada się przyjęcie następujących celów głównych określonych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami:

- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

W perspektywie długoterminowej (do 2016 roku) przewiduje się następujące podstawowe założenia gospodarowania odpadami na terenie miasta i gminy Ścinawa:

- 1) Stworzenie zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi uwzględniającego nową hierarchię postępowania z odpadami, zapewniającego przede wszystkim minimalizację i odzysk odpadów („składowanie na końcu”) - **długoterminowe**;
- 2) Dążenie do osiągnięcia wymaganych prawem limitów odzysku i recyklingu wybranych frakcji odpadów poprzez usprawnienie na terenie gminy selektywnej zbiórki odpadów – **długoterminowe**. W szczególności optymalizacja zbiórki odpadów opakowaniowych, problemowych, wielkogabarytowych, AGD i innych) - **krótkoterminowe**;
- 3) Dążenie do zapewnienia zgodnego z prawem ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji składowanych na wysypiskach poprzez poddawanie odpadów zielonych i organicznych procesom kompostowania i biologicznej stabilizacji - **krótkoterminowe**;
- 4) Podjęcie ponadgminnej współpracy mającej na celu realizację wszystkich lub pojedynczego podanego powyżej kierunku działań i zapewniającej ograniczenie kosztów jednostkowych ponoszonych przez mieszkańca - **długoterminowe**;
- 5) Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych społeczeństwa mających na celu wprowadzenie optymalnych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami i osiągnięcie postawionych celów - **długoterminowe**. W szczególności prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej społeczeństwa lokalnego w zakresie selektywnej zbiórki, przydomowych kompostowników itp. - **krótkoterminowe**

I. Możliwość zawiązania współpracy regionalnej

Planując rozwiązania regionalne gospodarki odpadami wzięto pod uwagę przede wszystkim uwarunkowania określone w WPGO na lata 2008 – 2011 z uwzględnieniem lat 2012 – 2015 oraz obecnie określone plany modernizacji lub rozbudowy największych składowisk funkcjonujących w regionie. Na terenie gminy Ścinawa brak jest obiektu, który w przypadku nawiązania współpracy międzygminnej w zakresie gospodarki odpadami mógłby pełnić rolę regionalnego ZZO. Jednym z głównych założeń jest odejście od gospodarki odpadami prowadzonej w skali gminy na rzecz regionalnych rozwiązań. Zgodnie z zaproponowanym w WPGO Wariantem I realizowanym do 2013 r., gmina Ścinawa przynależeć będzie do Regionu miedziowego – północnego.

Ocenia się, jako konieczne zawiązanie współpracy regionalnej w zakresie budowy Zakładu Zagospodarowania Odpadów spełniającego obowiązujące wymogi w zakresie odzysku poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych. W przypadku gminy Ścinawa uwzględniając aspekty lokalizacyjne oraz uwarunkowania WPGO potencjalnie dotyczyć to może rozbudowy składowiska w mieście Lubin (zarządzającego przez Mundo). Podjęcie współpracy powinno także zapewnić budowę Punktu Dobrowolnego Gromadzenia Odpadów, z którego mogliby korzystać mieszkańcy gminy (preferowaną lokalizacją jest w dalszym ciągu składowisko Mundo).

Składowisko przy ul. Zielonej w Lubinie (gmina Lubin m.) jest najbliższym pod kątem lokalizacyjnym (w granicach powiatu lubińskiego) obiektem, który w sytuacji uczestnictwa gminy Ścinawa we wspólnym systemie gospodarki odpadami komunalnymi mógłby pełnić rolę regionalnego ZZO. Zgodnie z aktualizacją WPGO potencjalne obiekty, które mogłyby pełnić funkcję ZZO w skali regionu miedziowego – północnego są:

1. MPMO MUNDO w Lubinie eksploatuje sortownię selektywnie zbieranych i suchych zmieszanych odpadów komunalnych o wydajności 12 tys. Mg/rok oraz płytę kompostowania czystych frakcji odpadów i osadów ściekowych, składowisko MUNDO przy ulicy Zielonej;
2. PGM w Polkowicach eksploatuje sortownię odpadów zbieranych selektywnie o wydajności 3 tys. Mg/rok oraz przesiewacz do odpadów komunalnych o wydajności 40 tys. Mg/rok, planuje budowę placu do kompostowania odpadów w ramach ZZO, składowisko w Trzebczu;
3. GPK – Sita Sp. z o. o. w Głogowie, firma zgłosiła zamiar budowy zakładu przetwarzania odpadów, składowisko w Biechowie;

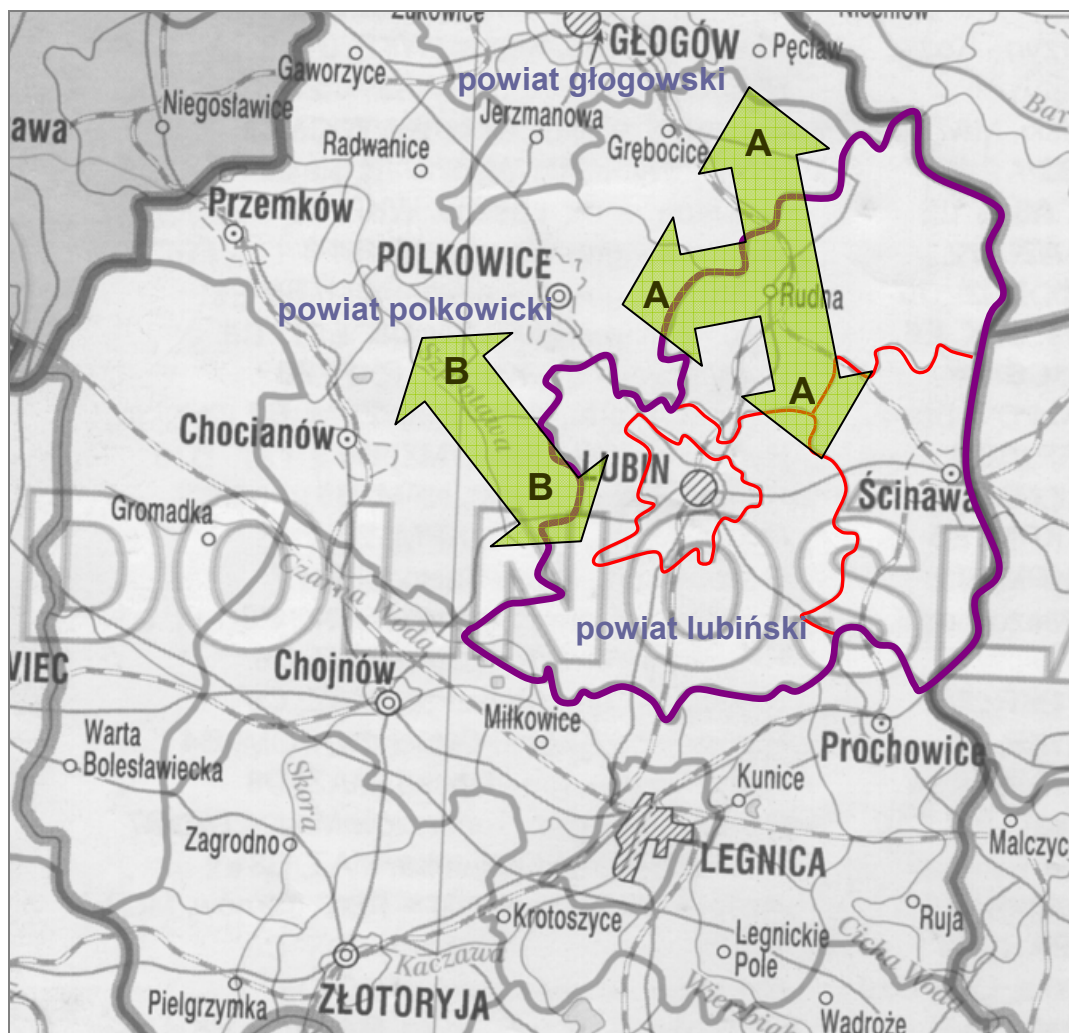
Zakłady MPMO MUNDO w Lubinie oraz PGM w Polkowicach aktualnie tworzą regionalny ZZO, dla których opracowane są projekty rozbudowy.

Realizacja większych inwestycji (np. budowa/modernizacja składowiska), wynika głównie z możliwości pozyskania środków finansowych na poszczególne zadania oraz możliwego dalszego funkcjonowania składowiska w systemie regionalnym. Dofinansowanie inwestycji z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) w ramach wspólnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi wymagają regionu liczącego więcej niż 150 tys. mieszkańców. Należy zatem dążyć, aby gminy występowały wspólnie w konsultacjach i uzgodnieniach z ewentualnymi sąsiednimi obszarami zainteresowanymi współpracą, z założeniem docelowego systemu obejmującego powyżej 150 tys. mieszkańców.

Uwzględniając podział administracyjny oraz dotychczasowe próby podejmowania działań regionalnych, istnieją następujące możliwości stworzenia wspólnego systemu zagospodarowania odpadami komunalnymi.

Tabela 3.2 Warianty utworzenia wspólnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi

wariant współpracy regionalnej	uczestnicy systemu regionalnego			łączna liczba mieszkańców	lokalizacja ZZO oraz pozostałych zakładów
wariant A	powiat lubiński (105,2 tys. Mk)	powiat polkowicki (61,4 tys. Mk)	powiat głogowski (88,5 tys. Mk)	255 100	skł. MUNDO przy ul. Zielonej, Trzebcz, Biechów,
wariant B	powiat lubiński (105,2 tys. Mk)	powiat polkowicki (61,4 tys. Mk)		166 600	skł. MUNDO przy ul. Zielonej, Trzebcz

Rysunek 3.1 Warianty utworzenia wspólnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Przewiduje się, że przedstawione powyżej kierunki działań powinny być sukcesywnie realizowane w najbliższych latach. Z uwagi na potrzebę osiągnięcia wymiernych efektów już w okresie najbliższych lat, szereg działań powinno być rozpoczęte już dziś. Z tego względu, w powyższym zestawieniu zaznaczono te z zadań, które zostały scharakteryzowane

w rozdziale dotyczącym „Krótkoterminowego programu działań”. Należy jednak zaznaczyć, że ujęcie szeregu działań w „Długoterminowym programie strategicznym”, nie wiąże się z możliwością zaniechania ich w najbliższych latach. Działania te powinny być stopniowo realizowane, zgodnie z propozycją niniejszego Planu, natomiast wymierne ich efekty mogą być obserwowane po roku 2011.

II. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Ścinawa

W celu uszczegółowienia zadań związanych z usuwaniem azbestu, istnieje możliwość opracowania osobnego dokumentu „Planu gospodarki odpadami zawierającymi azbest na terenie gminy Ścinawa” (okres realizacji: 2010 r.). Przedmiotowy „Plan” zawierać powinien wówczas:

- analizę występowania wyrobów zawierających azbest (stanowiącą podsumowanie dotychczasowych Inwentaryzacji);
- przeprowadzenie badań ankietowych właścicieli pod kątem ich gotowości przeprowadzenia prac związanych z usunięciem azbestu;
- analizę możliwości bezpośredniego zaangażowania się gminy Ścinawa w demontaż i utylizację azbestu;
- szczegółowe zasady dofinansowania usuwania azbestu z PFOŚiGW (formularz wniosku, procedurę oceny wniosków, projekt umowy, zasady rozliczania zadania)
- planowane działania w tym informacyjno - edukacyjne;
- harmonogram rzeczowy.

Zgodnie z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” [29] zadania na szczeblu gminnym są następujące:

- uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu (realizowane),
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu...”.

Przewiduje się następujące ustalenia związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy:

- 1) Należy aktualizować informacje zebrane przez Urząd Miasta i Gminy o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy. W tym celu, właściciele nieruchomości dotychczas nie objęci inwentaryzacją, powinni wypełniać stosowną ANKIETĘ (wzór ankiety stanowi załącznik do niniejszego Planu).
- 2) W miarę możliwości zaleca się wypełnienie ankiety także przez właścicieli nieruchomości wcześniej objętych inwentaryzacją.
- 3) Zaznaczyć należy, że finansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenów prywatnych nie jest obowiązkiem gminy, lecz właścicieli lub zarządców. Podjęcie takiej inicjatywy wynika z dobrej woli władz i chęci pomocy mieszkańcom gminy w rozwiązaniu tak poważnego problemu i uchronienia ich przed szkodliwym wpływem azbestu.
- 4) Zasady przyznawania dofinansowania z GFOŚiGW powinny brać pod uwagę, czy właściciel nieruchomości otrzymał pomoc z innych źródeł (np. z PFOŚiGW).

- 5) W celu systematycznego uzupełniania informacji o miejscach występowania i ilości wyrobów zawierających azbest należy utworzyć gminną bazę danych (np. w arkuszu Excel) lub prowadzić dotychczasową bazę. Powinna ona dawać możliwość stałego uzupełniania i aktualizowania wpisów oraz opracowywania zbiorczych zestawień.
- 6) W ramach działań związanych z usuwaniem azbestu należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w budynkach i obiektach należących do gminy. Inwentaryzację należy przeprowadzić w 2010 roku.
- 7) Zgodnie z art. 162 i 163 Prawa ochrony środowiska wykorzystujący azbest powinien okresowo przedkładać wojewodzie informacje o rodzaju, ilości i miejscach jego występowania, a osoby fizyczne niebędące przedsiębiorstwami przedkładają wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi informacje w formie uproszczonej. Zadaniem wójta, burmistrza lub prezydenta jest natomiast okresowe przedłożenie wojewodzie informacji zebranych wcześniej w formie uproszczonej.

3.3.2 Charakterystyka zadań krótkoterminowych

W ramach zadań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w **Programie** znalazły się następujące:

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty [zł]	źródło finansowania
			od	do		
2.1. System transportowy						
1.	Wykonanie nawierzchni drogi gminnej w miejscowości Dłużyce	Gmina	2009		323.000	środki własne
2.	Ulica Lipowa 11-17 – przebudowa drogi gminnej	Gmina	2009		50.000	środki własne
3.	Likwidacja barier architektonicznych na chodnikach w Ścinawie	Gmina	2009		5.000	środki własne
4.	Przebudowa nawierzchni i chodników na ul. Zgody	Gmina	2011		203.000	środki własne
5.	Sygnalizacja akustyczna w Ścinawie	Gmina	2009		2.000	środki własne
6.	Budowa nawierzchni i chodników na pl. Zjednoczenia	Gmina	2011		140.000	środki własne
7.	Budowa nawierzchni drogi wewnętrznej na działce Nr 344	Gmina	2011		170.000	środki własne
8.	Budowa nawierzchni drogi wewnętrznej na działce Nr 344	Gmina	2012		153.000	środki własne
9.	Ul. Kołomyńska – przebudowa nawierzchni i chodników	Gmina	2011	2012	488.000	środki własne
10.	Ul. Wiosenna – budowa chodników	Gmina	2009		44.000	środki własne.
11.	Przebudowa drogi 1237D Miłosna - Ścinawa	ZDP	2009	2011	5 980 000	budżet Powiatu
12.	Przebudowa drogi 1208D Mleczno - Ścinawa	ZDP	2010	2011	5 300 000	budżet Powiatu
2.2. Turystyka i rekreacja						
1.	Budowa obszaru rekreacyjnego „Nabrzeże Odry”	Gmina	2009		22 000	środki własne
2.	Budowa przystani wodniackiej	Gmina	2009		10 000	środki własne
3.	Utworzenie szlaków i ścieżek turystycznych rowerowych i pieszych	Gmina	2009		10 000	środki własne
2.3. Rolnictwo						
1.	Przebudowa dróg transportu rolnego	Gmina	2009		22 000	środki własne
2.	Utrzymanie i modernizacja rowów i	Gmina	2009		b.d.	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
	urządzeń melioracji wodnej					
2.5. Edukacja ekologiczna						
1.	Zakup nagród i upominków dla uczestników konkursów ekologicznych	Gmina	2009		2 500	GFOŚiGW
2.	Zakup książek o tematyce ekologicznej	Gmina	2009		500	GFOŚiGW
3.	Szkolenie pracowników z zakresu ochrony środowiska	Gmina	2009		1 000	GFOŚiGW
4.	Wycieczki ekologiczne	Gmina	2009		2 500	GFOŚiGW
5.	Prenumerata czasopism	Gmina	2009		500	GFOŚiGW
6.	Zakup wiaty na potrzeby edukacji ekologicznej	Gmina	2009		10 000	GFOŚiGW
7.	Opracowanie i wytyczenie ścieżek edukacyjnych	Gmina	2009		10 000	GFOŚiGW
4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu						
1.	Utworzenie Parku Krajobrazowego „Dolina Odry”	b.d.	2009	2013	22.000	środki własne
4.1 Ochrona jakości i zasobów wód – gospodarka wodno–ściekowa						
1.	Wymiana hydrantów Dzieśław 3 szt.	Gmina	2009		12.000	Środki własne
2.	Wymiana hydrantów Ścinawa 3 szt.	Gmina	2009		12.000	Środki własne
3.	Wymiana hydranty Tymowa OSP 1 szt.	Gmina	2009		4.000,	Środki własne
4.	Wymiana Zasów na przyłączach ul. Reymonta – Kilińskiego 40 szt	Gmina	2009		40.000	Środki własne
5.	Wymiana odcinka sieci wodociągowej Dzieśław – 200mb	Gmina	2010		40.000	Środki własne
6.	Wymiana Zasów Ścinawa	Gmina	2010		15.000,	Środki własne
7.	Montaż hydrantu ul. Polna – końcówka sieci 1 szt.	Gmina	2010		5.000	Środki własne
8.	Wymiana odcinka sieci wodociągowej ul. Lubińskiej w kier. Turowa – 200mb	Gmina	2011		40.000	Środki własne
9.	Remont budynku SUW Wielowieś	Gmina	2011		8.000	Środki własne
10.	Remont budynku SUW Przychowa	Gmina	2011		10.000	Środki własne
11.	Zakup wozu asenizacyjnego dla ZGK	Gmina	2009		60.000	Środki własne
12.	Budowa kanalizacji sanitarnej Lasowice	Gmina	2009		1.604.000	Środki własne
13.	Osiedle Klasztorne – budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej nawierzchni ulic, chodników	Gmina	2010	2011	2.208.000	Środki własne
14.	Budowa kanalizacji sanitarnej, deszczowej, nawierzchni ulic, chodników – ul.Reymonta, Sienkiewicza, Słowackiego, Kilińskiego, Spacerowa	Gmina	2009	2011	2.800.000	Środki własne
15.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie	Gmina	2010	2013	33.395.000	Środki własne
4.1 Ochrona jakości powietrza atmosferycznego						
1.	Termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy Ścinawa	Gmina	2009	2010	621 000	środki własne
2.	Wymiana stolarki okiennej w Szkole Podstawowej w Tymowej	Gmina	2009		130 000	środki własne
3.	Termomodernizacja budynku Gimnazjum Publicznego	Gmina	2011	2012	1 968 000	środki własne
4.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Tymowej	Gmina	2011	2012	744 000	środki własne
5.	Wdrożenie programu racjonalizacji użytkowania energii i wykorzystania energii odnawialnych	Gmina	2011		22 000	środki własne

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka realizująca	Lata realizacji		Koszty	źródło finansowania
			od	do	[zł]	
5.1 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią						
1.	Ścinawa- modernizacja wału p/pow. rz. Odry w km 316+800-325+500 gm. Ścinawa	DZMiUW	2009	2013	19 049,462	DZMiUW, PROW
6.2 Wykorzystanie energii odnawialnej						
1.	Wdrożenie programu racjonalizacji użytkowania energii i wykorzystania energii odnawialnych	Gmina	2011		22 000	środki własne

Zgodnie z treścią **Planu**, analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami wykazała, że podstawowym celem krótkoterminowego programu działań jest ograniczenie ilości odpadów deponowanych na składowiskach, a jednocześnie spełnienie wymogu deponowania odpadów, które zostały wcześniej poddane jednemu z procesów odzysku, recyklingu, termicznej utylizacji lub segregacji. Cel ten przewiduje się osiągnąć poprzez realizację następujących kierunków działań:

- 1) Optymalizacja na terenie gminy selektywnej zbiórki odpadów, w szczególności zbiórki odpadów opakowaniowych, problemowych, wielkogabarytowych, AGD i innych;
- 2) Dążenie do zapewnienia zgodnego z prawem ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, poprzez poddawanie odpadów zielonych i organicznych procesom kompostowania i biologicznej stabilizacji;
- 3) Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej społeczeństwa lokalnego w zakresie selektywnej zbiórki, przydomowych kompostowników itp.;

Ponadto w perspektywie krótkoterminowej przewiduje się stworzenie mechanizmów zmierzających do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów.

I. Zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów

Zapobieganie dotyczy wszystkich uczestników życia produktu - od producenta do konsumenta, a z chwilą gdy staje się odpadem komunalnym także władz lokalnych. Pod pojęciem „zapobieganie” rozumie się wszystkie działania prowadzone przed wytworzeniem odpadu lub przed jego przejęciem przez służby komunalne, lub w przypadku odpadów przemysłowych przed przekazaniem kolejnemu posiadaczowi.

Redukcja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych może być osiągnięta poprzez:

- zmniejszenie wytwarzania odpadów, to jest w wyniku oddziaływań na zachowania podczas zakupów oraz stosowania produktów (wiąże się to z prowadzeniem odpowiedniej akcji edukacyjno-informacyjnej);
- produkcję wyrobów z materiałów nadających się do ponownego wykorzystania.

Minimalizacja produkcji odpadów także dotyczy zakładów przemysłowych. Wprowadzanie technologii mało lub bezodpadowych wpływa na zmniejszenie kosztów produkcji i znaczne obniżenie zanieczyszczenia środowiska.

„Minimalizacja ilości powstających odpadów i zmniejszenie ich toksyczności” obejmuje następujące działania:

- kampania na rzecz minimalizacji ilości odpadów (konsumenty, producenci);
- upowszechnienie nisko- i bezodpadowych technologii produkcji i zapewniających produkcyjne wykorzystanie wszystkich składników przetwarzanych surowców;
- optymalizacja gospodarki magazynowej i poprawa praktyk operacyjnych (kontrola zapasów i pozostałości surowców, poprawa praktyk w zakresie dostaw, magazynowania

- i transportu materiałów, segregacja różnych typów odpadów dla ułatwienia ponownego użycia, eliminacja źródeł wycieków i rozlewów);
- tam gdzie jest to ekonomicznie możliwe stosowanie najlepszej dostępnej technologii (BAT);
  - zmiana produktu końcowego na bardziej przyjazny środowisku, przedłużenie okresu przydatności produktu;
  - substytucja niebezpiecznych surowców materiałowych bezpiecznymi dla środowiska, recykling wewnętrzny (wykorzystywanie odpadu, jako surowca do produkcji, odzysk surowców wtórnych);
  - wprowadzanie przez podmioty gospodarcze systemu zarządzania środowiskowego według normy ISO 14000.

II. Usuwanie „dzikich wysypisk”

Jednym z problemów na terenie gminy jest powstawanie „dzikich wysypisk” odpadów. Dotyczy to zarówno terenów na osiedlach mieszkaniowych, jak też lasów i terenów otwartych. Wykaz nielegalnych wysypisk odpadów zlokalizowanych w granicach gminy Ścinawa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3.3 Wykaz „dzikich wysypisk” na terenie gminy Ścinawa [wg WPGO]

Lokalizacja	Powierzchnia [ha]	Oszacowana ilość odpadów [m ³]
Krzyżowa	0,015	75
Dąbrowa	0,045	225
Ręszów	0,150	750
Sitno	0,050	250
Zaborów	0,040	200
Tymowa	0,015	75
Chełmek Woł.	0,500	250
Lasowice	0,015	75
Przychowa	0,040	200
Dziesław	24,00	200

Kierunki działań mające na celu przeciwdziałaniu powstawaniu nielegalnych składowisk odpadów

Gmina powinna podjąć działania obejmujące:

- stałe monitorowanie ilości umów zawieranych przez mieszkańców na odbiór odpadów;
- usuwanie dzikich wysypisk i odpadów z terenów zaśmieconych;
- prowadzenie szerokiej kampanii informacyjno - edukacyjnej w zakresie gospodarki odpadami.

Należy przewidzieć coroczne usuwanie dzikich wysypisk odpadów. Powinno być ono prowadzone między innymi przy współpracy z Nadleśnictwami. Dotyczy to utrzymania porządku w lasach położonych w pobliżu miejscowości, na szlakach turystycznych, na terenach leśnych wykorzystywanych do rekreacji przez mieszkańców. W rejonach tych powinny zostać umieszczone kosze z workami, tablice zakazujące wysypywania odpadów oraz okresowo prowadzone akcje usuwania odpadów. Należy także zintensyfikować nakładanie mandatów za zanieczyszczanie jezdni, chodników oraz duktów leśnych (straż leśna).

III. Optymalizacja systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych

Na podstawie przeprowadzonej analizy systemu selektywnej zbiórki odpadów, przewiduje się następujące warunki jej dalszego wdrażania.

- 1) Gminny system selektywnej zbiórki oparty jest na podmiotach odbierających odpady (tzw. **operatorzy lokalni**): komunalnych (z udziałem gminnym) i prywatnych (zewnętrznych firmach wywozowych).
- 2) Zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych zmieszanych może być wydane tylko wtedy, gdy podmiot zapewni także selektywną zbiórkę odpadów opakowaniowych (od mieszkańców, którym prowadzi usługę odbioru odpadów zmieszanych).
- 3) Informacja o efektach selektywnej zbiórki jest niezbędna do opracowania przez gminę rocznego sprawozdania. Zgodnie z ustawą *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* Wójt/Burmistrz/Prezydent (lub zarząd związku gmin) zobowiązany jest do składania rocznego sprawozdania. Roczne sprawozdanie zawierać ma następujące informacje o:
  - rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę (związek gmin) lub podmiot działający w jej imieniu;
  - rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych przekazanych przez gminę (związek gmin) lub podmiot działający w jej imieniu do odzysku i recyklingu.
  - wydatkach poniesionych na ww. działania (dokumenty potwierdzające przekazanie odpadów przechowywane przez okres 5 lat).

Sprawozdanie za dany rok należy przekazać Marszałkowi Województwa w terminie do 15 lutego roku następnego w stosunku do roku, którego sprawozdanie dotyczy.

- 4) Podmioty wprowadzające selektywną zbiórkę surowców wtórnych powinny wykazać, że mają możliwości techniczne i organizacyjne jej prowadzenia (w tym między innymi miejsce zgodnego z prawem ich magazynowania). Przewiduje się, że elementem systemu selektywnej zbiórki odpadów w gminie są stacje doczyszczania i magazynowania odpadów eksploatowane samodzielnie przez operatora lokalnego. Docelowym miejscem przyjmowania odpadów z selektywnej zbiórki powinien być Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO).
- 5) Zakłada się, że poprzez selektywną zbiórkę odpadów opakowaniowych do pojemników, worków nie jest możliwe osiągnięcie limitów odzysku i recyklingu przewidzianych dla przedsiębiorców (patrz rozdział „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami”). Należy zaznaczyć, że powyższe wymagania ogólne odzysku i recyklingu wszystkich opakowań określone zostały dla całego kraju, a nie dla poszczególnych regionów czy poszczególnych składowisk, podobnie szczegółowe „limity” dla konkretnych frakcji dotyczą przedsiębiorców, a nie władz konkretnej gminy. Stanowią one jednak wytyczne dla planowania gospodarki odpadami w województwach, powiatach czy gminach, gdyż osiągnięcie przez każdą jednostkę administracyjną tych wymagań zapewni automatycznie ich osiągnięcie w całym kraju. Przewiduje się, że zwiększenie odzysku możliwe będzie poprzez segregację odpadów zmieszanych w ZZO.

IV. Plan gospodarowania odpadami ulegającymi biodegradacji

Przewiduje się, że gospodarowanie odpadami organicznymi obejmować będzie następujące działania:

w okresie krótkoterminowym

- prowadzenie przydomowych kompostowników;
- selektywna zbiórka odpadów z terenów zielonych;

w okresie długoterminowym

- o stabilizacja biologiczna zmieszanych odpadów komunalnych w ramach ZZO⁶;

Organizując gospodarowanie bioodpadami przyjęto następujące założenia:

- o Odzysk bioodpadów w ZZO (w ramach grupowej kompostowni lub stabilizacji biologicznej) rozpocznie się w roku 2012.
- o Do kompostowni grupowej (stabilizacji biologicznej) kierowane będą także ewentualne osady z oczyszczalni ścieków (kod 19 08 05).

Podstawowym celem jest spełnienie wymogów dotyczących ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania.

Zwiększenie liczby gospodarstw prowadzących przydomowe kompostowniki jest jednym z podstawowych celów względem odpadów organicznych. Przewiduje się następujące ustalenia Planu gospodarki odpadami względem funkcjonowania przydomowych kompostowników:

- 1) Propagowanie przydomowych kompostowników powinno być elementem prowadzonej akcji edukacyjno-informacyjnej społeczeństwa lokalnego. Mieszkańcy powinni zostać poinformowani o obowiązkach wynikających z obowiązujących przepisów prawnych, sposobach postępowania z poszczególnymi strumieniami odpadów, w tym prowadzenia kompostowania przydomowego i przewidywanych korzyściach wprowadzanego systemu.
- 2) Odpady nadające się do kompostowania to: odpady kuchenne, odpady zielone z ogródków przydomowych i innych terenów zielonych, odpady papieru i tektury w ogólności (opakowaniowe i pozostałe).
- 3) Wymagane jest, aby przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne, w celu zapewnienia warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, prowadzili wykaz właścicieli nieruchomości, którzy prowadzą przydomowe kompostowniki. W praktyce wskazane jest, aby przedsiębiorcy pobierali od właścicieli nieruchomości oświadczenia o fakcie prowadzenia przydomowych kompostowników. Będą one podstawą, późniejszego raportowania przedsiębiorców o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji nie składowanych na składowiskach odpadów i sposobie ich zagospodarowania.
- 4) W celu określenia rzeczywistej ilości odpadów poddanych kompostowaniu proponuje się przyjmować, że statystyczny mieszkaniec w 2010 roku może poddać kompostowaniu 77 kg domowych odpadów organicznych i odpadów zielonych (ok. 230 kg na gospodarstwo domowe/kompostownik).
- 5) Informacja o liczbie kompostowników przydomowych, którą posiadać będą przedsiębiorcy odbierający odpady powinna być przekazywana (w sposób zbiorczy) do wiadomości urzędów gminnych.
- 6) Prowadzenie rejestru kompostowników przydomowych może być jednym z zadań określonych przez przedsiębiorców w „Rocznym planie wdrażania i realizacji selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych”;
- 7) W gminie kompostowniki przydomowe powinny być prowadzone przede wszystkim w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej. Szczegółowe zasady prowadzenia przydomowych kompostowników powinny zostać określone w gminnych Regulaminach utrzymania czystości i porządku.
- 8) W celu uzyskania założonych ilości odzysku bio odpadów w przydomowych kompostowniach, konieczne jest funkcjonowanie w 2011 r. ok. 290 szt. kompostowników.

⁶ zagadnienie to omówione zostało w rozdziale dotyczącym Długoterminowego programu strategicznego

- 9) Jednym z działań zmierzającym do ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania powinna być **selektywna zbiórka odpadów z terenów zielonych**. Planując wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów z terenów zielonych założono:
- Zbiórkę tę prowadzić będą operatorzy lokalni (działania takie aktualnie są prowadzone w ramach selektywnego odbioru odpadów komunalnych).
  - Planując uzyskane efekty brano pod uwagę wymogi określone w planie wojewódzkim – odzysk 50% odpadów z terenów zielonych.
  - Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów z terenów zielonych może być jednym z zadań określonych przez przedsiębiorców w „Rocznym planie wdrażania i realizacji selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych”.
  - Miejscem zagospodarowania tego typu odpadów mogą być kompostownie. Docelowym miejscem zagospodarowania powinien być regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO).
- 10) Działaniem docelowym zmierzającym do ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania powinna być selektywna zbiórka do pojemników odpadów kuchennych. Przewiduje się następujące ustalenia Planu gospodarki odpadami względem selektywnej zbiórki do pojemników odpadów kuchennych:
- Selektywna zbiórka wprowadzona zostanie na terenach zabudowy wielorodzinnej w Mieście Ścinawa. Zbiórka rozpocznie się po 2011 r. Podmiotami odpowiedzialnymi za wprowadzenie zbiórki odpadów kuchennych będą firmy wywozowe (operatorzy lokalni).
  - Istnieje możliwość wcześniejszego rozpoczęcia zbiórki; także w ramach pilotażu. Wskazane jest, aby stworzone zostały możliwości organizacyjne i techniczne właściwego późniejszego zagospodarowania zebranych odpadów.
  - Najlepszym rozwiązaniem, z uwagi na strukturę zabudowy, jest wprowadzanie na terenie miasta **systemu pojemnikowego**.
  - Kolorem obowiązującym dla frakcji bioodpadów jest **brązowy**. Pojemniki na odpady organiczne powinny być ustawione razem z pojemnikami na odpady zmieszane.
  - Przyjęto, że z pojemników powinni mieć możliwość korzystania wszyscy mieszkańcy miasta oraz lokalizacja pojemników nie może powodować konfliktów formalno-prawnych.
  - Wymagana liczba pojemników uzależniona jest od obsługiwanej liczby mieszkańców. Określając pojemność pojemnika kierowano się przewidywaną ilością zebranych odpadów - optymalną pojemnością, przy co tygodniowym odbiorze, jest pojemnik 240 litrów (szczegółowe ustalenia w tym zakresie powinny być dokonane indywidualnie przed wprowadzeniem systemu). Dla przedstawionej propozycji wymagany jest zakup 76 szt. pojemników. Przyjmując cenę pojemnika na poziomie 200 zł netto, **łącznie koszty zakupu wyniosą 15 200 zł netto**.
  - Docelowym miejscem zagospodarowania odpadów powinien być Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO) – instalacja odzysku odpadów biodegradowalnych.
  - Selektywna zbiórka odpadów kuchennych do pojemników wprowadzona może być **tylko** w przypadku zapewnienia innego niż składowanie ostatecznego zagospodarowania większości poddanych odzyskowi odpadów biodegradowalnych.

V. Organizacja selektywnej zbiórki innych frakcji odpadów

- 1) Duże urządzenia elektryczne gospodarstwa domowego powinny być zbierane i zagospodarowane w ramach przepisów ustawy o zużyтым sprzęcie elektrycznym i elektronicznym – odbierający odpady komunalne jest zbierającym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (AGD).
- 2) Za selektywną zbiórkę odpadów, w tym **odpadów wielkogabarytowych** odpowiedzialni są operatorzy lokalni. Jednym z możliwych systemów zbiórki jest „wystawka”.
- 3) Dotychczasowy system odbioru i zagospodarowania **odpadów budowlanych** od mieszkańców nie ulegnie zmianie. Za selektywną zbiórkę odpadów, w tym odpadów budowlanych odpowiedzialni są operatorzy lokalni. Gruz i inne odpady budowlane o charakterze obojętnym przewiduje się zbierać w systemie „na zamówienie”. Odbiór prowadzony będzie na bezpośrednie zamówienie mieszkańca miasta wytwarzającego tego typu odpady.
- 4) Przykładami **odpadów niebezpiecznych** zbieranych wraz z odpadami zmieszanyymi z gospodarstw domowych są: stosowane w gospodarstwach domowych baterie, świetlówki, chemikalia, farby, lakiery, rozpuszczalniki, puste opakowania po nich, zużyte akumulatory, itp. Zgodnie z przepisami za selektywną zbiórkę odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych odpowiedzialni są operatorzy lokalni. Zebrane odpady muszą być odbierane, transportowane i unieszkodliwiane przez wyspecjalizowane firmy posiadające odpowiednie zezwolenia.
- 5) Przewiduje się następujące podstawowe zasady odbioru i zagospodarowania poszczególnych rodzajów odpadów problemowych:
  - a) **zużyte baterie powszechnego użytku** – zbiórka w ramach współpracy z organizacjami odzysku (działania takie realizowane są aktualnie w szkołach); proponuje się podjęcie w tym zakresie współpracy Urzędu Miejskiego z jedną z organizacji odzysku;
  - b) **świetlówki** – przewiduje się organizację systemu na zasadach podobnych do zbiórki baterii;
  - c) **chemikalia** – przewiduje się, że właściwe postępowanie z chemikaliami (opakowaniami po chemikaliach) powinno być realizowane zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o opakowaniach i odpadach opakowaniowych⁷;
  - d) **akumulatory** – przewiduje się, że właściwe postępowanie z akumulatorami powinno być realizowane zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej⁸;
- 6) Uzupelnieniem istniejących systemów właściwego zagospodarowania odpadów problemowych będzie **magazyn odpadów niebezpiecznych** realizowany w ramach modernizacji składowiska w Lubawce. Cenę za przyjęcie poszczególnych rodzajów odpadów do punktu określał będzie zarządzający.

3.4 Założenia programu informacyjno-edukacyjnego

Plan gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Ścinawa przedstawia założenia programu informacyjno-edukacyjnego w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Cele informacyjno-edukacyjne dla gminy to:

- uświadomienie korzyści wynikających z segregacji odpadów;

⁷ Dz.U. Nr 63/2001, poz. 638

⁸ Dz.U. Nr 63/2001, poz. 639

- wyrobienie nawykowego uczestnictwa w segregacji;
- świadomy udział mieszkańców w systemie gwarantujący wysoką ilość i czystość surowców wtórnych;
- właściwe postępowanie mieszkańców z odpadami, w tym niebezpiecznymi i organicznymi, minimalizacja odpadów zmieszanych;
- eliminowanie dzikich składowisk i spalania odpadów;

Jednym z podstawowych elementów działań informacyjnych powinny być akcje odnoszące się do wyrobów zawierających azbest.

3.5 Sposób monitoringu i oceny wdrażania planu

Monitorowanie realizacji Planu umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany. Plan przewiduje, że monitoring i ocena efektywności wdrażania założeń PGO obejmie:

- 1) Zgodnie z ustawą o odpadach organ wykonawczy Gminy (Wójt/Burmistrz/Prezydent) składa co 2 lata radzie gminy sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami. Sprawozdanie powinno w szczególności oceniać i podsumowywać krótkoterminowy (4-letni) plan działania z oceną stopnia wykonania szczegółowych zadań.
- 2) Ustawa nakłada także obowiązek aktualizacji Planu co 4 lata. Wykonawcą obu zadań może być grupa robocza powołana przez władze gminy lub eksperci zewnętrzni.
- 3) Podstawą przygotowywanych aktualizacji powinny być w szczególności dane o gospodarowaniu odpadami gromadzone w bazie wojewódzkiej.
- 4) W ramach corocznego monitoringu wdrażania przyjętych założeń planu zaleca się, aby dla miasta przygotowywać ocenę gospodarki odpadami obejmującą szereg wskaźników charakterystycznych. Ocenę zaleca się przygotowywać w I kwartale roku, za cały poprzedni rok.

4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA

Szczegółowa charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego gminy przedstawiona została w analizowanym Planie gospodarki odpadami. W niniejszej prognozie przedstawiona została w związku z tym skrócona charakterystyka gminy, uzupełniona o ewentualne dodatkowe ustalenia innych dokumentów.

4.1 Położenia administracyjne i geograficzne

Miasto i Gmina Ścinawa położona jest w północno – zachodniej części województwa Dolnośląskiego. Jest najbardziej wysuniętą na wschód gminą Powiatu Lubińskiego. Sąsiaduje z gminami: Rudna, Wińsko, Wołów, Prochowice i gminą wiejską Lubin. Wschodnią granicą gminy jest rzeka Odra, która oddziela gminę od Powiatu Wołowskiego. Według stanu na koniec 2006 r. gmina zajmuje powierzchnię 164,43 km², co stanowi 23% powierzchni powiatu i 0,8% powierzchni woj. dolnośląskiego. Łącznie na terenie gminy znajduje się 21 miejscowości, w tym 20 wiejskich.

Zgodnie z regionalizacją fizjogeograficzną wg J. Kondrackiego (1994 r.) obszar gminy leży w granicach prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i obejmuje dwie podprowincje:

1. Niziny Sasko-Łużyckie (makroregion: Nizina Śląsko-Łużycka, mezoregion: Wysoczyzna Lubińska (317.76);
2. Niziny Środkowopolskie (makroregion: Wał Trzebnicki, mezoregiony: Wzgórza Dalkowskie (318.42) i obniżenie Ścinawskie (318.43);

4.2 Demografia i mieszkalnictwo

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Miasta i Gminy, na koniec 2008 r. gmina Ścinawa liczyła 10 549 mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2007 (10 611 mieszkańców) liczba ta zmniejszyła się o 62 osoby.

Poniższa tabela przedstawia podstawowe dane statystyczne dotyczące gminy Ścinawa. Dane opublikowane zostały przez Urząd Statystyczny. Według nich liczba mieszkań w gminie na koniec 2007 r. wyniosła 3 215.

Tabela 4.1 Podstawowe dane statystyczne dotyczące gminy Ścinawa

	XII 2005	XII 2006	XII 2007	XII 2008
ludność miasta	5 965	5 928	5 873	5 865
ludność gminy	4 617	4 625	4 652	4 624
ludność ogółem [wg US]	10 582	10 553	10 525	10 489
urodzenia żywe [osoby]	104	127	96	113
zgony [osoby]	106	108	100	99
przyrost naturalny [osoby]	-2	19	-4	14
liczba mieszkań	3 205	3 210	3 215	b.d*

* część danych za 2008 r. są aktualnie opracowywane przez Urząd Statystyczny

4.3 Budowa geologiczna i warunki hydrogeologiczne

Jest to obszar Monokliny Przesudeckiej, której lite skały osadowe pokryte są luźnymi utworami kenozoicznymi o zmiennej miąższości od 200 do 400 m. Monoklina przedsudecka składa się z trzech jednostek geologiczno-strukturalnych. Podłoże budują utwory proterozoiku i starszego paleozoiku: granity, granodioryty gnejsy, łupki zieleńcowe, łupki krystaliczne, fylity, amfibolity. Górną jednostkę geologiczno-strukturalną budują utwory kenozoiczne, których wykształcenie i miąższość wynosi około 200 m. Szczególne znaczenie ze względu na bogatą bazę surowcową, mają utwory permu tworzące dwa kompleksy skalne:

- Dolny - czerwony spągowiec – jako osady lądowe, zbudowane z piaskowców kwarcowych, miejscami z wkładkami zlepieńców i iłołupków;
- Górny - cechsztyn – jako osady morskie, które stanowią łupki miedzionośne, wapień i dolomity, anhydryty, iłowce z gipsami.

Budowa geologiczna płytkiego podłoża w rejonie miasta Ścinawa jest wynikiem silnych zaburzeń glacytektonicznych. Skutkuje to dużą zmiennością w wykształceniu struktury litologicznej. Osady trzeciorzędowe wykształcone są jako iły, piaski drobnoziarniste, żwiry kwarcowe, mułki oraz węgle brunatne. Utwory trzeciorzędowe charakteryzuje duża zmienność miąższości oraz wykształcenia. Czwartorzęd reprezentowany jest przez piaski i żwiry z wkładkami pyłów oraz lokalnie glin zwałowych. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zmienna. W północnej części gminy osiągają ok. 50 m, natomiast w rejonie na zachód i południowy-zachód od Ścinawy uległy całkowitemu wyerodowaniu.

Wysoczyzna plejstoceniowa zbudowana jest z osadów wodno-lodowcowych. Dolina Odry powstała w końcu plejstocenu i na początku holocenu. Zbudowana jest z piasków drobnoziarnistych, gliniastych, pylastych, rzadziej średnioziarnistych. W stropie osadów rzecznych występują mady rzeczne w postaci glin i mułów o miąższości do 3 m. W dolinie Zimnicy przeważają utwory piaszczyste.

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną Polski w skali 1:50 000 ark. Ścinawa rejon gminy budują głównie osady czwartorzędowe, w tym holoceńskie osady rzeczne. Reprezentowane są one przez piaski i żwiry. W rejonie starorzeczy oraz koryta Odry występują namuły torfiaste i piaszczyste. Lokalnie na stropie piasków występują wydmy piaski eoliczne.

4.3.1 Zasoby kopalin

Na terenie gminy występuje fragment udokumentowanego w kategorii C₂ niezagospodarowanego **złoża węgla brunatnego „Ścinawa”**. Szacowane zasoby bilansowe wynoszą ok. 1 075 000 tys. Mg. W złożu zasoby ustalono dla dwóch pokładów – Henryk i łuzyckiego. Złoże to rozpoznano w dwóch polach, rozdzielonych rynną erozyjną. Sumaryczna miąższość obydwu pokładów wynosi 20,8-22,1 m, przy sumarycznym nadkładzie 187-197m. Głębokość spągu to 213,4 m, a stosunek nadkładu do złoża (N:W) wynosi 9,0.

Pod względem jakościowym występuje tu węgiel energetyczny, przydatny do brykietowania, o wysokiej wartości opalowej (2390 kcal/kg), niskiej zawartości popiołu (10,69 %) oraz siarki całkowitej (0,48 %). W złożu tym stwierdzono występowanie w nadkładzie kopalin towarzyszących: iłków i mułków trzeciorzędowych oraz piasków i żwirów czwartorzędowych. Wskaźnikowo zbadano przydatność iłów do produkcji ceramiki budowlanej. Badania laboratoryjne wykazały, że mogą one mieć zastosowanie do produkcji grubościennej ceramiki budowlanej.

W granicach gminy znajduje się fragment obszaru i terenu górniczego **złoża rud miedzi „Małomice I”**, udokumentowanego w kat. C₂. Obszar złożowy rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej rozciąga się od Lubina na południowym wschodzie, do Bytomia Odrzańskiego (obszar 60 km długi i 20 km szeroki). Jest to właściwie jedno złożo eksploatowane przez kopalnie Lubin-Małomice, Polkowice, Sieroszowice i Rudna. Złożo bilansowe rud miedzi zalega na powierzchni około 83 km².

Na terenie gminy brak jest udokumentowanych złóż kruszyw naturalnych, mimo, że warunki geologiczne wskazują na możliwość ich udokumentowania.

4.3.2 Warunki hydrogeologiczne

Zgodnie z Mapą hydrogeologiczną rejon gminy Ścinawa należy do dwóch regionów hydrogeologicznych: wielkopolskiego (XIII) oraz przedsudeckiego (XXV). Pierwszy z nich reprezentowany jest na omawianym obszarze przez rejon hydrogeologiczny Legnicy oraz rejon Ścinawy, drugi natomiast – przez rejon hydrogeologiczny Ścinawy. Granica między wydzieleniami przebiega pomiędzy Turowem a Ścinawą, ok. 1 km na zachód od miasta.

W obu jednostkach główny czwartorzędowy poziom użytkowy występuje na głębokości do 20 m p.p.t. Zwierciadło ma charakter swobodny lub nieznacznie napięty. Najbardziej wodonośną na obszarze arkusza jest strefa należąca do rejonu hydrogeologicznego Ścinawy (region wielkopolski). Wzdłuż doliny Odry, w pasie szerokim na ok. 5 km, wodonośność osiąga 70 – 120 m³/h, w pozostałej części doliny Odry waha się w granicach 30 – 70 m³/h, jeszcze dalej na zachód natomiast wodonośność spada do 10 – 30 m³/h. Na prawie całym omawianym obszarze występuje izolacja pierwszego poziomu wodonośnego od powierzchni terenu, jedynie w strefie doliny Odry izolacja ta jest nieciągła, a lokalnie w ogóle jej brak. Istnienie nieciągłej lub niecałkowitej izolacji najbardziej wodonośnych głównych poziomów użytkowych (dolina Odry) jest cechą niekorzystną, która sprzyja przenikaniu zanieczyszczeń z horyzontów płytszych oraz z powierzchni terenu.

Pierwsze od powierzchni terenu zwierciadło wody podziemnej występuje na głębokościach od 0 do 2 m p.p.t. od linii Odry do miejscowości Iwno-Małomice. Pozostała część gminy charakteryzuje się znacznie większą zmiennością głębokości występowania pierwszego od powierzchni terenu zwierciadła wody podziemnej. W rejonie koryta rzeki Odry, terenu określanego jako Bagna Ścinawskie oraz holocenijskich osadów rzeki Zimnicy występuje ono na głębokości od 0 do 2 m. Na pozostałym obszarze, generalnie, występuje na głębokości od 2 do 5 m p.p.t. W początkowym odcinku trasy, w okolicach miejscowości Turów poziom zwierciadła podnosi się ponownie do ok. 1 m p.p.t. Lokalne zmiany głębokości spowodowane są wykształceniem słabo przepuszczalnych warstw gliniastych i pylastych. Mapa pogładowa, przedstawiająca głębokość (m p.p.t.) występowania zwierciadła wód gruntowych, przedstawiona jest poniżej.

W dolinie Odry górny horyzont wód podziemnych jest dość regularnie wykształcony. W sąsiedztwie rzeki występuje stosunkowo wąska strefa wód podziemnych znajdujących się w kontakcie hydraulicznym z wodami rzeki, która w okresie wysokich stanów zasila wody podziemne, a podczas niżówek je drenuje. Tworzą one płytki poziom w osadach aluwialnych. W dalszej odległości od Odry, wody gruntowe mają niewielkie nachylenie swobodnego zwierciadła w kierunku rzeki. Przeważnie występuje ono płytko, kształtując liczne mokradła i podmokłości. Miejscami posiadają one kontakt hydrauliczny z wodami dopływów Odry oraz jej starorzeczy. W wyższych strefach dolin zwierciadło pierwszego horyzontu wód podziemnych zostało sztucznie obniżone przez drenaż melioracyjny. Tereny wierzchowinowe posiadają niejednorodne warunki hydrogeologiczne zalegania górnego poziomu wód podziemnych. Występują tam wody o bardziej zróżnicowanej głębokości występowania zwierciadła. Zalegają one głównie w wodnolodowcowych piaskach i żwirach, których miąższość osiąga miejscami duże rozmiary. W rejonach takich poziomy wód gruntowych

cechują się wysoką zasobnością (np. w Ścinawie z warstwy o grubości 20 m, zaczynającej się na 2,5 m głębokości, osiągnięto wydajność prawie 120 m³/h)⁹. Wzdłuż lewego brzegu rzeki Odry przebiega przewidywany zasięg leja depresji powstałego wskutek odwadniania kopalń w rejonie lubińskim.

Rejon gminy Ścinawa nie leży w granicach obszarów ochronnych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Najbliżej położona jest wschodnia granica trzeciorzędowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 316 „Lubin” (obszar wysokiej ochrony OWO).

4.4 Warunki klimatyczne

Gmina Ścinawa, jak cały region dolnośląski, charakteryzuje się klimatem umiarkowanie ciepłym. W ramach klimatu lokalnego zarysowują się różnice między dolinami Odry i Zimnicy a obszarem wysoczyzny. W dolinach rzecznych obserwuje się występowanie ochłodzonych warstw powietrza, przy wyższej wilgotności sprzyja to powstawaniu mgieł i przymrozków. Tereny wysoczyznowe charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami klimatycznymi. Średnia temperatura roczna, kształtuje się na poziomie około +8,1°C, natomiast temperatura trzech miesięcy letnich +16°C. Najchłodniejszym miesiącem jest grudzień, dla którego średnie temperatury wynoszą 0-1,1°C.

W ciągu roku zdecydowanie dominują wiatry zachodnie z dużym udziałem północno-zachodnich i wschodnich.

Rozkład opadów jest niekorzystny dla gromadzenia zasobów wodnych w glebie. W miesiącach zimowych opady wynoszą 20-30 mm, natomiast największe nasilenie ich przypada na czerwiec i lipiec (60-92 mm miesięcznie). Większość wód opadowych spływa powierzchniowo do odprowadzalników powodując niekiedy powodzie.

4.5 Ochrona przyrody i krajobrazu

Pod względem powierzchni chronionej gmina jest znacznie poniżej średniej dla Dolnego Śląska (20,2% powierzchni chronionej). Łącznie objęto ochroną 194,6 ha, co stanowi zaledwie około 1,18% powierzchni gminy.

Tabela 4.2 Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Ścinawa, wg GUS, stan na koniec 2008 r.

ogółem	ha	194,6
rezerваты przyrody	ha	66,7
obszary chronionego krajobrazu	ha	70,0
użytki ekologiczne	ha	57,9
pomniki przyrody		9

System obszarów i obiektów prawnie chronionych gminy Ścinawa stanowią:

- **Rezerwat przyrody „Łęg Korea”** utworzony w styczniu 2001 r. na terenie dwóch gmin: Ścinawy i Prochowic, obejmuje obszar lasów łąk, pastwisk i nieużytków o pow. 79,29 ha. Celem ochrony są lasy łęgowe, łąkowe wraz z przylegającymi starorzeczami i łąkami, będące łęgowskim zagrożonej ornitofauny.

⁹ Bieroński i in., Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, arkusz M-33-21-D Ścinawa, Wrocław.

- **Fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Odry”** o pow. 1 270 ha. Składają się na niego wilgotne lasy liściaste, stanowiące miejsca łęgowe. Ponadto występują tu ciekawe i rzadkie rośliny wodne i bagienne jak skrzyp bagienny i wonne łąny tataraku. Łąki nadodrzańskie charakteryzują się bogatą roślinnością, urozmaiconą kępami zarośli z grupy czyżni i wiklin oraz pojedynczymi drzewami topoli i wierzb. Wielka różnorodność środowisk wodnych, łąkowych i leśnych sprzyja łęgowi ponad stu gatunków ptaków. Największą ornitologiczną ozdobą doliny jest łabędź krzykliwy oraz remiz. Od 1994r. mieszkańcami doliny są bobry. Zasiedlone zostały na terenie stawu na rzece Cicha Woda i przy ujściu Cichej Wody, przy ujściu Kaczawy do Odry oraz przy ujściu kanału Bobrek do Odry.
- **Korytarz ekologiczny Mierzowice** o długości 3 km i szerokości 50-100 m
- **9 pomników przyrody**
- **4 użytki ekologiczne (UE)**

Tabela 4.3 Wykaz użytków ekologicznych w gminie Ścinawa

Lp	Nazwa	Lokalizacja	Pow. w ha	Krótką charakterystyka
1.	Śnieżycza	Chełmek Wołowski	5,55	Teren rzadkiej, zachowanej fitocenozy łęgowej. Stwierdzono występowanie 241 gatunków roślin naczyniowych, w tym 11 objętych ochroną prawną
2.	Starorzecza koło Przychowej	Przychowa	28,54	Obszar roślinności wodnej, bagiennej, łąkowej z roślinami objętymi ochroną Tereny chronione to starorzecza Odry i przyległe tereny bagienne
3.	Dąbrowa Dolna	Dąbrowa Dolna	2,93	Obszar dobrze zachowanych, wilgotnych łąk z rzadkimi roślinami łąkowymi
4.	Ścinawskie Bagna	Ścinawa	20,87	Obejmuje ekosystem bagienny z bogatą ornitofauną, z siedliskami rzadkich i chronionych ptaków wodnych

Natura 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. **Idea sieci** opiera się na założeniu, że dla ochrony różnorodności biologicznej państw członkowskich należy stworzyć system ostoj umożliwiających przetrwanie zagrożonym gatunkom oraz siedliskom. Dla realizacji tego celu wdrażane są dwa akty prawne UE: **dyrektywa „ptasia”** (79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków) oraz **dyrektywa „siedliskowa”** (zwana również habitatową, 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory). Dyrektywy te zobowiązują sygnatariuszy do utworzenia „ostoi” w miejscach występowania ważnych populacji gatunków lub siedlisk wymienionych w załącznikach do tych dyrektyw.

Gmina Ścinawa znajduje się również w granicach Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „**Łęgi Odrzańskie**” PLB020008 i Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „**Łęgi Odrzańskie**” PLH020018 sieci **Natura 2000**.

SOO (Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk) Łęgi Odrzańskie PLH020018

■ STAN FORMALNO-PRAWNY OBSZARU

Obszar przesłany do akceptacji Komisji Europejskiej w sierpniu 2007, zatwierdzony został decyzją KE z dnia 12 grudnia 2008 r. Do czasu powołania w drodze rozporządzenia, funkcjonuje jako Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Nadzór nad obszarem sprawują: Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu oraz Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze.

W ramach Shadow List 2008 zaproponowano korektę granic obszaru. W maju 2009 r. **projekt zmiany granic obszaru** został przekazany przez MŚ do konsultacji społecznej i jest dostępny na oficjalnej rządowej stronie sieci Natura 2000 w Polsce: http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/pl/aktualnosci.php?aktualn_id=22.

Po projektowanej korekcie granic, obszar zajmie powierzchnię 285,943 ha na terenie miasta oraz 1584,330 ha na obszarze wiejskim. Łącznie na terenie miasta i gminy Ścinawa będzie to: 1870,273 ha, co stanowi 11,4% powierzchni gminy.

■ OPIS OBSZARU:

Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od km 290 do km 385, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. Obejmuje też ujście Baryczy. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z zasięgiem aktualnego terenu zalewowego wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płaty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Lasy są intensywnie eksploatowane. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk.

Najbardziej na południe wysuniętą część obszaru tworzą tzw. Zielone Łąki koło Miękini. Jest to rozległy kompleks wilgotnych i świeżych łąk, częściowo użytkowanych kośnie, oraz olsów i łęgów olchowych. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 53. Występuje co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gnieździ się ok. 100 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla kania czarna (PCK) - około 4% populacji krajowej (C6), muchołówka białoszyja - 2,5%-4% populacji krajowej (C6), dzięcioł średni - około 3% populacji krajowej (C6), kania ruda (PCK) - 1,5%-2% populacji krajowej (C6), dzięcioł zielonosiwy - 1%-2% populacji krajowej, czapla siwa - 1,8% populacji krajowej (C3), świerszczak - ponad 1% populacji krajowej (C3) oraz trzmieljad i srokosz - około 1% populacji krajowej (C6, C3); stosunkowo licznie (C7) występuje żuraw.

Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowny *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 13 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest

przede wszystkim występowanie kielbisa białopłetwego i bolenia oraz kilku rzadkich gatunków motyli. Na szczególną uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu. Jest to jedno z największych stanowisk mopska na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie. Między innymi liczne są storczykowate. W rezerwacie Odrzysko występuje obfita populacja salwinii pływającej *Salvinia natans* i kotewki orzecha wodnego *Trapa natans*. Obszar Zielonych Łąk, znajdujących się na południe od głównego kompleksu Łęgów, zajęty jest w 30% przez siedliska ujęte w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, ze szczególnie dobrze wykształconymi lasami łęgowymi (*Fraxino-Alnetum*) oraz dużym obszarem olsów, częściowo chronionych w rezerwacie "Zabór" na powierzchni 35 ha. Część z nich odznacza się wysokim stopniem naturalności oraz wysoką bioróżnorodnością. Stwierdzono tu ponadto występowanie lasów grądowych oraz łąk świeżych i zmiennowilgotnych.

Dodatkowo obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego. Gatunki wymienione w p. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce.

■ ZAGROŻENIA:

Zagrożeniem dla obszaru są planowane inwestycje hydrotechniczne. Inne zagrożenia związane są z osuszaniem terenu i okolic, zanieczyszczeniem wód, intensywną gospodarką rybacką (wprowadzanie obcych gatunków ryb), prywatyzacją lasów i terenów nieleśnych, mogącą prowadzić do intensyfikacji gospodarki. Uwaga: Dolina podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową wymagają utrzymania ich w należyтым stanie technicznym. Prace z zakresu ochrony przeciwpowodziowej dotyczą różnych fragmentów doliny rzecznej. Przy ich wykonywaniu powinna zostać zachowana dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny i nie pogorszenie stanu zachowania siedlisk przyrodniczych i gatunków, których ochrona jest celem utworzenia obszaru Natura 2000.

OSO (Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków) ŁĘGI ODRZAŃSKIE PLB020008

■ STAN FORMALNO-PRAWNY OBSZARU

Obszar wyznaczony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000* (Dz.U. Nr 198, poz. 1226). Obszar zajmuje łącznie 17 999,4 ha, w tym na terenie gminy Ścinawa 1 820,5 ha (co stanowi 10,1% obszaru OSOP, a zajmuje 11,0% powierzchni gminy). Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu.

■ OPIS OBSZARU:

Fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa, w przybliżeniu od km 290 do km 385, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki. [dalej jak dla PLH020018].

5. PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PLANU

5.1 Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – opis metod i trudności prognozowania

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą Macierzy. Arkusz został wzorowany na materiałach niemieckich. Uwzględniono w nim jednak specyfikę ocenianego dokumentu oraz lokalizację gminy Ścinawa. W arkuszu uwzględnia się oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- w przypadku niepodjęcia działań określonych w Planie;
- w przypadku realizacji Planu.

Ponadto każdy z wariantów rozpatruje oddziaływanie czynników krótkookresowych (czasowych) i długookresowych (długotrwałych). Oddziaływanie rozpatruje się w trzech kategoriach: małe (1 pkt), średnie (2 pkt) i duże (3 pkt). Ponadto gdy oddziaływanie może być mniejsze niż na poziomie wyjściowym (nastąpi ograniczenie oddziaływania) w arkuszu przyznawane są punkty ujemne (-1pkt). Oddziaływanie średnie i duże (2 lub 3 pkt) określane może być także jako oczekiwane, to znaczy takie, które jest wymuszone przez konkretne działanie czy sytuację i wystąpi z bardzo dużym prawdopodobieństwem; natomiast oddziaływanie małe (1 pkt) jest oddziaływaniem "przypuszczalnym" i uzależnione jest od większej ilości czynników, a zatem prawdopodobieństwo jego wystąpienia jest dużo mniejsze.

W pierwszej części arkusza rozpatruje się oddziaływanie różnorodnych czynników związanych z gospodarką odpadami w gminie Ścinawa, na poszczególne składniki środowiska przyrodniczego, kulturowego i infrastruktury w dwóch przypadkach: niepodjęcia działań założonych w Planie (tj. trwania obecnej sytuacji) oraz w przypadku realizacji działań przewidzianych Planem.

Do czynników, będących elementem obecnej oraz planowanej gospodarki odpadami w gminie należą:

1. selektywna zbiórka odpadów (w tym odpadów problemowych i niebezpiecznych, znajdujących się w odpadach komunalnych)
2. odzysk odpadów u źródła (indywidualne kompostowanie przydomowe)
3. transport odpadów (w tym na składowisko gminne oraz docelowo – poza obszar gminy, do planowanego regionalnego ZZO)
4. gospodarka odpadami w systemie ponadgminnym (jako planowany docelowy system gospodarowania odpadami w gminie)
5. eksploatacja składowiska gminnego
6. dzikie składowiska odpadów
7. odpady zawierające azbest (wszelkie źródła azbestu znajdujące się na terenie gminy: azbestowe elementy konstrukcji budynków, odpady zawierające azbest zalegające na dzikich wysypiskach i hałdach, i inne)

Wymienione czynniki, w obu analizowanych przypadkach, mogą mieć negatywny, obojętny lub pozytywny wpływ na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy:

1. morfologia (inaczej litosfera, obciążona masą składowanych odpadów, w tym niekorzystne zmiany rzeźby terenu)
2. wody podziemne (jakość wód gruntowych oraz użytkowych wód podziemnych)

3. wody powierzchniowe (czystość wód w ciekach i zbiornikach)
4. tereny i mikroklimat (grunty i gleby oraz zespół czynników meteorologicznych bezpośrednio określających panujące tam warunki bytowe)
5. powietrze (jakość powietrza atmosferycznego)
6. świat roślinny (flora, w tym gatunki chronione)
7. świat zwierzęcy (fauna, w tym gatunki chronione)
8. postrzeganie krajobrazu (walory przyrodnicze i estetyczne zespołu cech przyrodniczych i antropogenicznych wyróżniających określony teren)
9. sieć dróg (stan techniczny dróg i obiektów mostowych na terenie gminy)

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 8 głównych sposobów korzystania przez człowieka ze środowiska (obszarów działalności człowieka, związanych ze środowiskiem przyrodniczo – kulturowym):

1. ochrona gatunkowa
2. obszary chronione
3. ochrona wód
4. krajobraz i rolnictwo
5. obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe
6. gospodarka komunalna
7. spełnienie wymogów prawnych

Szczegółowe wyniki przedstawia **tabela 5.1**. Jest ona podstawą przeprowadzonej w poszczególnych rozdziałach niniejszej Prognozy oceny oddziaływania analizowanego Planu na środowisko.

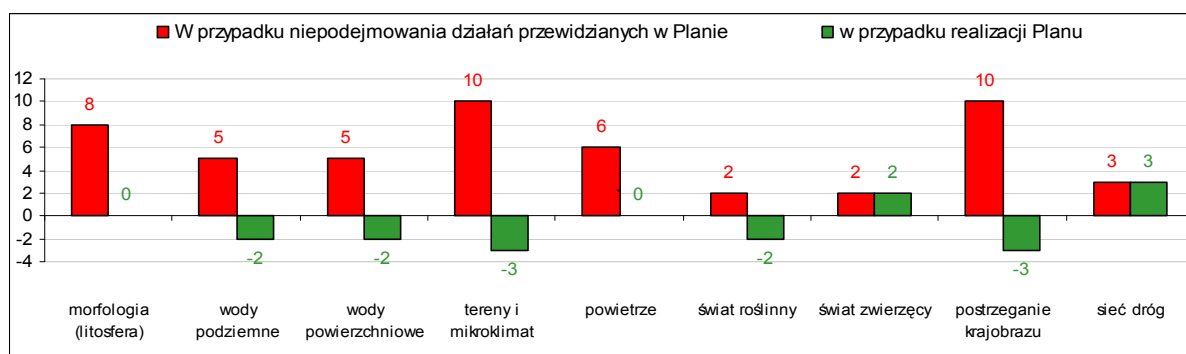

Oceniając generalnie uzyskane wyniki opracowanych arkuszy należy zwrócić uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji Planu i sumarycznym oddziaływaniem, jakie wystąpi po wprowadzeniu zapisów Planu gospodarki odpadami dla Gminy Ścinawa. **Dla większości składników środowiska suma negatywnych oddziaływań będzie zdecydowanie większa przy niepodejmowaniu zamierzonych działań.** W szczególności dotyczy to: terenów i mikroklimatu oraz postrzegania krajobrazu.

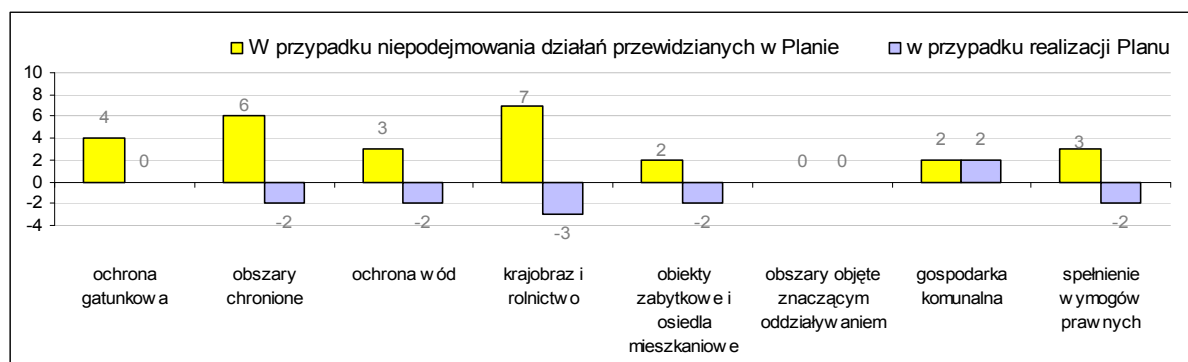
Aktualny model gospodarki odpadami w gminie, oparty na eksploatacji gminnego składowiska odpadów, przy niedostatecznie rozwiniętym i nieefektywnie działającym systemie selektywnej zbiórki odpadów (w tym odpadów problemowych i niebezpiecznych) generuje duże obciążenia, których nośnikiem są podstawowe składniki środowiska przyrodniczo – kulturowego w gminie. Wliczając niecałkowite objęcie mieszkańców systemem zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych, stwarzające ryzyko powstawania dzikich wysypisk odpadów, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w Planie będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na środowisko, a tym samym na główne obszary działalności człowieka.

Jednym z najważniejszych założeń Planu jest zmiana modelu gospodarki odpadami – z systemu gminnego na system oparty na współpracy ponadgminnej. Przewaga systemu ponadgminnego oparta jest na generalnym zmniejszeniu negatywnego wpływu gospodarki odpadami na środowisko (w skali regionalnej), przede wszystkim dzięki wykorzystaniu technicznych i ekonomicznych możliwości ograniczenia ilości odpadów trafiających na składowisko (zwłaszcza odpadów biodegradowalnych, niebezpiecznych, problemowych), jak również dzięki wykorzystaniu nowoczesnych instalacji i obiektów, służących unieszkodliwianiu i właściwemu zagospodarowaniu odpadów. Plan nie zakłada budowy żadnych nowych instalacji lub obiektów unieszkodliwiania i zagospodarowania odpadów w gminie Ścinawa, stąd nie przewiduje się wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w skali gminy. W przypadku realizacji założeń przedmiotowego Planu istnieje jedynie ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na lokalną faunę oraz stan techniczny sieci dróg, związanego ze zwiększonym natężeniem ruchu samochodów ciężarowych po drogach publicznych.

Rysunek 5.1 Porównanie oddziaływania na składniki środowiska w przypadku niepodejmowania działań oraz w przypadku realizacji założeń Planu

Rysunek 5.2 Porównanie skutków oddziaływań zmienionych elementów środowiska na główne obszary działalności człowieka, w przypadkach j.w.

Odnosząc się do trudności napotkanych przy opracowywaniu niniejszej Prognozy należy stwierdzić, że nie napotkano na znaczące przeszkody. Utrudnieniem w prawidłowej ocenie rozwiązań zawartych w Planie jest ciągła zmiana przepisów prawnych. W przypadku ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy o odpadach oraz ustawy Prawo ochrony środowiska, należy się liczyć z dalszymi ich zmianami, co wiązać się będzie z ciągłym uwzględnianiem nowych przepisów w przyszłej realizacji zadań.

5.2 Potencjalne skutki przy niepodjęciu zamierzonych działań

Analizując możliwe zmiany w środowisku w przypadku niepodjęcia działań określonych w Planie, należy zwrócić uwagę na następujące zagrożenia:

- 1) Mało efektywna i ograniczona tylko do niektórych frakcji odpadów selektywna zbiórka skutkująca niedostatecznym wyodrębnieniem surowców wtórnych, odpadów problemowych i niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, trafiających do składowania. Powoduje to m.in. zbyt szybki spadek pojemności składowisk, a więc zbyt duże obciążenie litosfery masą składowanych odpadów.
- 2) Brak odzysku odpadów organicznych u źródła, skutkujący dużym udziałem frakcji nieustabilizowanych odpadów organicznych w masie składowanych odpadów komunalnych, co powoduje m.in. wzrost ilości odcieków i gazu składowiskowego, a więc stanowi zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz powietrza i mikroklimatu.
- 3) Mogą nie zostać spełnione poziomy odzysku poszczególnych frakcji odpadów – dotyczy zwłaszcza odpadów biodegradowalnych. Szczegółowe wytyczne zmniejszenia ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania zawiera ustawa o odpadach¹⁰ (art. 16a). Zgodnie ze zmianami¹¹ do obowiązkowych zadań własnych gmin w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi należy zapewnienie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:
  - do 31 grudnia 2010 r. – do nie więcej niż 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;
  - do 31 grudnia 2013 r. – do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;
  - do 31 grudnia 2020 r. – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji;

¹⁰ tekst jednolity Dz.U. Nr 39/2007 poz. 251

¹¹ Dz. U. nr 175/2005, poz. 1458

w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 roku.

Analizowany Plan wskazuje na potrzebę osiągnięcia przedstawionych poziomów. Zakłada on ponadto, że odzysk odpadów ulegających biodegradacji prowadzony będzie na czterech poziomach:

- prowadzenie przydomowych kompostowników
- selektywna zbiórka odpadów z terenów zielonych
- selektywna zbiórka bioodpadów do pojemników na terenie miasta
- stabilizacja biologiczna zmieszanych odpadów

Łączne wprowadzenie wszystkich tych elementów systemu powinno zapewnić oczekiwany rezultat w postaci ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania.

Ocenia się, że brak realizacji przedmiotowego Planu, czyli niepodejmowanie żadnych działań zmierzających do wprowadzenia odzysku odpadów ulegających biodegradacji, przyczyni się do niedotrzymania docelowych poziomów odzysku.

Należy zaznaczyć, że zgodnie ze znowelizowaną ustawą o odpadach (art. 79a ust. 1), wojewódzki inspektor ochrony środowiska, stwierdzając naruszenie obowiązku w zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, nałoży na przedsiębiorcę lub podmiot do tego obowiązany (prowadzący odbiór odpadów), opłatę sankcyjną w wysokości od 40 tysięcy do 200 tysięcy złotych, ustalając wysokość opłaty w zależności od stopnia niewykonania obowiązku.

- 4) Wystąpić mogą negatywne oddziaływania na jakość sieci dróg, związane z transportem odpadów, w tym wzrost ryzyka wypadków na drogach z udziałem zwierząt.
- 5) Dalsze prowadzenie gospodarki odpadami w skali gminy stanowi potencjalne zagrożenie wystąpienia negatywnych oddziaływań na wszystkie elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego.
- 6) Nadal występował będzie problem związany z powstawaniem i szczególnie negatywnym oddziaływaniem na środowisko dzikich składowisk odpadów. Ocenia się, że zaproponowany w Planie dalszy rozwój selektywnej zbiórki, w tym odpadów opakowaniowych, zielonych i wybranych odpadów niebezpiecznych z odpadów komunalnych, przyczynić się może do ograniczenia ilości odpadów jaka trafia na dzikie składowiska. Także dalsza kontynuacja szeroko zakrojonych akcji informacyjno-edukacyjnych społeczeństwa doprowadzić może do zgodnego z prawem pozbywania się odpadów.
- 7) Brak realizacji Programu usuwania azbestu w gminie może spowodować wzrost ryzyka zagrożenia zdrowia i życia mieszkańców gminy.

Ocenia się, że oprócz skutków odnoszących się do środowiska przyrodniczego, ważnym elementem jest wypełnienie lub brak wypełnienia obowiązujących obecnie wymogów związanych z gospodarką odpadami. W poniższej tabeli przeprowadzono ocenę czy realizacja Planu lub jej brak wiązać się będzie z właściwym wypełnieniem różnorodnych wymogów i zaleceń wynikających z przepisów formalno prawnych.

		Brak realizacji Planu	Realizacja Planu
1	Prowadzenie odzysku odpadów biodegradowalnych	-	+
2	Zapewnienie ograniczenia odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania	-	+
3	Prowadzenie odzysku odpadów opakowaniowych	+	+
4	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych	-	+
5	Możliwość segregacji odpadów zmieszanych	-	+
6	Możliwość realizacji inwestycji ze środków UE	-	+
7	Realizacja systemu regionalnego gospodarki odpadami	-	+
8	Organizacja systemu usuwania wyrobów zawierających azbest	-	+

„-” oznacza, że dany element nie zostanie zrealizowany; „+” oznacza, że dany element zostanie zrealizowany;

Z przedstawionego zestawienia wynika, że w przypadku nie podejmowania działań przewidzianych w Planie, nie zostanie spełnionych szereg obowiązków, jakie zostały nałożone przez przepisy lub dokumenty strategiczne. Ocenia się, że najważniejszymi są: brak należytego ograniczenia ilości odpadów biodegradowalnych kierowanych do składowania oraz nie prowadzenie gospodarki odpadami w systemie regionalnym.

6. PRZEWIDYWANE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU REALIZACJI PROGRAMU

6.1 Charakterystyka mogących wystąpić oddziaływań – metodyka i trudności prognozowania

W celu prognozowania mogących wystąpić oddziaływań na środowisko naturalne posłużono się metodą Macierzy. Podobnie, jak w przypadku Planu, w arkuszu uwzględnia się oddziaływanie na środowisko w dwóch wariantach:

- WARIANT ZEROWY - w przypadku niepodejmowania działań określonych w Programie;
- WARIANT PIERWSZY - w przypadku realizacji Programu.

W pierwszej części arkusza rozpatruje się oddziaływanie różnorodnych czynników antropogenicznych związanych z działalnością człowieka, na poszczególne składniki środowiska przyrodniczego. Lewa tabela przedstawia stan aktualny (WARIANT ZERO). Brane pod uwagę są czynniki antropogeniczne związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, dla których w Programie sformułowano średnioterminowe cele zintegrowane z ochroną środowiska, a następnie wytyczne realizacji celów, w tym działania minimalizujące ewentualne zagrożenia dla stanu środowiska wynikające z danego kierunku czy dziedziny rozwoju. Dzięki temu, zakładając realizację wyznaczonych celów i zadań, można spodziewać się zmniejszenia presji ze strony tych czynników na poszczególne komponenty środowiska (WARIANT PIERWSZY).

Należy zaznaczyć, że niektóre z analizowanych czynników mają szeroki wpływ na środowisko (oddziałują na wszystkie lub większość jego składników), natomiast inne mogą mieć wąski wpływ (oddziałują na określone komponenty lub jeden z nich w szczególności). Suma oddziaływań na poszczególne składniki środowiska daje łączną wielkość presji danego czynnika – jego siłę oddziaływania na środowisko.

Do czynników antropogenicznych, związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym i mających wpływ na środowisko przyrodniczo-kulturowe należą:

1. system transportowy (eksploatacja, modernizacja i rozbudowa sieci dróg)
2. rolnictwo (oddziaływanie gospodarki rolnej na wszystkie komponenty środowiska)
3. przemysł i awarie przemysłowe (działalność zakładów wszystkich branż)
4. gospodarka wodno-ściekowa (oddziaływanie sieci i instalacji wodno - kanalizacyjnej)
5. ochrona przed powodzią (budowa, eksploatacja i modernizacja wszelkich obiektów i urządzeń służących ochronie przed powodzią)
6. hałas (w tym wdrażanie wszelkich rozwiązań służących ograniczeniu hałasu i ochronie przed hałasem)
7. promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne (j.w.)

Wymienione czynniki, w obu analizowanych wariantach, mogą mieć negatywny, obojętny lub pozytywny wpływ na podstawowe składniki środowiska przyrodniczego:

1. krajobraz (walory przyrodnicze i estetyczne krajobrazu, w tym rzeźba terenu)
2. gleby (wpływ degradacji, zanieczyszczenia i erozji na stan i jakość gleb)
3. wody podziemne (jakość wód gruntowych i użytkowych poziomów wodonośnych)
4. wody powierzchniowe (czystość wód w ciekach i zbiornikach)
5. powietrze i mikroklimat (jakość powietrza atmosferycznego oraz zmiany zespołu czynników meteorologicznych, charakterystycznych dla danego terenu)
6. świat roślinny (flora, w tym gatunki chronione)
7. świat zwierzęcy (fauna, w tym gatunki chronione)

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka wobec przyrody, dyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych ludzkich potrzeb, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych:

1. ochrona gatunkowa
2. ochrona obszarowa
3. ochrona zasobów wodnych
4. ochrona złóż kopalin
5. obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe
6. zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności
7. spełnienie wymogów prawnych

Szczegółowe wyniki przedstawia **tabela 6.1**. Jest ona podstawą przeprowadzonej w poszczególnych rozdziałach niniejszej Prognozy oceny oddziaływania analizowanego Programu na środowisko.

Odnosząc się do trudności napotkanych przy opracowywaniu niniejszej Prognozy należy stwierdzić, że nie napotkano na znaczące przeszkody. Utrudnieniem w prawidłowej ocenie rozwiązań zawartych w Programie jest ciągła zmiana przepisów prawnych. W przypadku ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy Prawo ochrony środowiska, należy się liczyć z dalszymi zmianami, co wiązać się będzie z ciągłym uwzględnianiem nowych przepisów w przyszłej realizacji zadań.

Ponadto jest zrozumiałe, że przyjęta metoda oceny opiera się na szacowaniu wpływu działalności człowieka na środowisko, zarówno obecnie (czyli przed podjęciem działań zawartych w Programie), jak też w przypadku niepodejmowania żadnych działań (wariant zerowy) oraz w przypadku realizacji zamierzeń Programu (wariant pierwszy). Metoda obarczona jest pewnym błędem, wynikającym z subiektywnej oceny siły presji na środowisko poszczególnych czynników antropogenicznych, a także subiektywnej oceny wielkości pozytywnego wpływu działań zawartych w Programie.

Tabela 6.1 Arkusz MACIERZY prognozowanych oddziaływań Programu ochrony środowiska dla Gminy Ścinawa.

WARIANT ZEROWY: zaniechanie realizacji Programu

Antropogeniczna presja na środowisko	13	3	2	1	1	3	1	2	→	krajobraz	gleby	wody podziemne	wody powierzchniowe	powietrze i mikroklimat	świat roślinny	świat zwierzęcy
system transportowy	13	3	2	1	1	3	1	2	→	→	→	→	→	→	→	→
przemysły i awarie przemysłowe	13	1	3	3	2	3	1	0	→	→	→	→	→	→	→	→
rolnictwo i urbanistyka	11	3	3	1	2	1	1	0	→	→	→	→	→	→	→	→
gospodarka wodno-ściekowa	6	0	0	2	3	0	0	1	→	→	→	→	→	→	→	→
ochrona przed powodzią	4	2	0	0	2	0	0	0	→	→	→	→	→	→	→	→
promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne	1	0	0	0	0	0	0	1	→	→	→	→	→	→	→	→
hałas	1	0	0	0	0	0	0	1	→	→	→	→	→	→	→	→
składniki środowiska jako nośniki obciążeń																
zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności	15	2	1	2	3	3	3	1	←	←	←	←	←	←	←	←
spełnienie wymogów prawnych	12	0	2	2	3	3	1	1	←	←	←	←	←	←	←	←
ochrona zasobów wodnych	9	0	2	3	3	0	1	0	←	←	←	←	←	←	←	←
ochrona obszarowa	8	1	1	1	1	2	2	0	←	←	←	←	←	←	←	←
ochrona gatunkowa	6	0	0	0	1	2	2	1	←	←	←	←	←	←	←	←
obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe	5	0	0	0	2	2	1	0	←	←	←	←	←	←	←	←
ochrona złóż kopalin	1	1	0	0	0	0	0	0	←	←	←	←	←	←	←	←
potrzeby i cele człowieka																

WARIANT PIERWSZY: podjęcie realizacji Programu

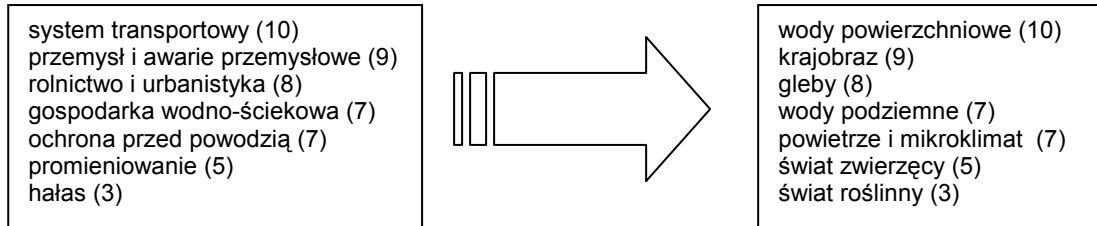
Antropogeniczna presja na środowisko	7	3	1	0	2	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1
system transportowy	7	3	1	0	2	0	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0
przemysły i awarie przemysłowe	7	1	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
rolnictwo i urbanistyka	5	2	2	1	1	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
gospodarka wodno-ściekowa	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona przed powodzią	0	2	0	0	-1	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
promieniowanie elektromagnetyczne i radiacyjne	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
hałas	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
składniki środowiska jako nośniki obciążeń																
zdrowie, rekreacja i wypoczynek ludności	7	1	0	1	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
spełnienie wymogów prawnych	4	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona zasobów wodnych	4	0	1	2	2	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona obszarowa	3	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona gatunkowa	1	0	0	0	1	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
obiekty zabytkowe i osiedla mieszkaniowe	1	0	0	0	1	1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ochrona złóż kopalin	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
potrzeby i cele człowieka																

ODDZIAŁYWANIA:
-1 zmniejszenie lub ograniczenie oddziaływania
0 brak oddziaływania lub trudne do określenia
1 małe lub mało prawdopodobne (przypuszczalne)
2 średnie lub prawdopodobne
3 duże lub bardzo prawdopodobne (oczekiwane)

6.2 Potencjalne skutki dla środowiska przy zaniechaniu działań

Oceniając generalnie uzyskane wyniki opracowanych arkuszy należy zwrócić uwagę na różnice między sumarycznym oddziaływaniem związanym z brakiem realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Ścinawa i sumarycznym oddziaływaniem, jakie wystąpi po wprowadzeniu zapisów Programu.

Obecny sposób korzystania ze środowiska generuje duże obciążenia, których odbiorcą i nośnikiem są podstawowe składniki środowiska przyrodniczego w gminie. Największe negatywne oddziaływania generowane są przez następujące źródła:

System transportowy wywiera rozległy i znaczący wpływ na wszystkie komponenty środowiska. Przede wszystkim budowa sieci dróg stanowi trwałą, niekorzystną ingerencję w naturalny krajobraz terenu, w istotny sposób zmieniając jego rolę i postrzeganie przez mieszkańców. Ponadto transport, a zwłaszcza produkty spalania paliw napędowych są źródłem zanieczyszczenia gleb i powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie to jest tym większe, im większe jest natężenie ruchu pojazdów oraz im gorszy jest stan nawierzchni, płynność ruchu i przepustowość sieci dróg. Pośrednio transport wywiera również istotny wpływ na jakość wód (zanieczyszczenia drogowe docierające do wód wraz ze spływem powierzchniowym, z ulic, chodników, nawierzchni placów i parkingów), oraz na świat roślinny i zwierzęcy (poprzez zanieczyszczenie powietrza i gleb, hałas komunikacyjny, fragmentację siedlisk).

Jednocześnie realizacja zaproponowanych w Programie celów i kierunków działań spowoduje znaczne ograniczenie negatywnych oddziaływań, szczególnie na jakość powietrza i gleby. Osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg i pozostałej infrastruktury drogowej oraz rozwój alternatywnych, „czystych” środków transportu zmniejszy poziom emisji spalin i hałasu. Prawidłowo działająca kanalizacja deszczowa, odprowadzająca wody z ulic i placów do oczyszczalni ścieków, daje również możliwość niwelacji negatywnego oddziaływania transportu na wody powierzchniowe i podziemne.

Przemysł stanowi ważne źródło zanieczyszczenia środowiska w rejonie gminy z racji położenia w sąsiedztwie dużych ośrodków miejsko-przemysłowych (Wrocław, Legnica, Lubin), przy czym potencjalnie narażone na degradację są praktycznie wszystkie zasoby środowiska przyrodniczego. Wyłączając losowe przypadki awarii przemysłowych, oddziaływanie istniejących w rejonie gminy zakładów na środowisko emitują określone w pozwoleniach normy emisji, na których przestrzeganie mają wpływ przede wszystkim właściciele zakładów. Są jednak kierunki działań zaproponowane w Programie, których realizacja leży w gestii władz i mieszkańców gminy, a dzięki którym możliwe jest ograniczenie negatywnego oddziaływania przemysłu, np.:

- rozwój małej przedsiębiorczości i przemysłu przyjaznego środowisku,
- integracja ochrony środowiska i planowania przestrzennego w celu ukierunkowanego rozwoju terenów przemysłowych;
- właściwe gospodarowanie terenami poprzemysłowymi;
- wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej lub zagrożenia w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych.

Użytki rolne (76%) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane (6%) stanowią łącznie prawie całą powierzchnię opracowania, stąd też **rolnictwo i urbanistyka** mają decydujący wpływ na kształtowanie krajobrazu, użytkowanie i jakość gleb, szatę roślinną oraz pozostałe komponenty środowiska. Uwzględnienie potrzeb ochrony, zrównoważonego kształtowania oraz rewitalizacji środowiska przyrodniczego, w tym lokalizacja zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy daje szansę ograniczenia negatywnych skutków istnienia i rozwoju przestrzeni rolniczej i zurbanizowanej. Ponadto zanikający charakter działalności rolniczej na tym terenie daje szansę na wprowadzenie dodatkowych zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo, powiększanie areału sadów, łąk i pastwisk, czy zmianę użytkowania w kierunku rolnictwa ekologicznego lub działalności rekreacyjno - wypoczynkowej. Wspieranie tych kierunków zmian, równoznaczne z realizacją średniookresowego celu, jakim jest: *racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska oraz rozwój rolnictwa ekologicznego* będzie skutkowało zmniejszeniem presji na takie komponenty środowiska, jak gleby, wody, czy szata roślinna. Dzięki zalesieniom i zmianie użytkowania terenów porolnych istnieje realna szansa na zwiększenie zasobów i bioróżnorodności świata roślinnego oraz poprawę walorów krajobrazu.

Gospodarka wodno-ściekowa jest czynnikiem, którego niewydajne czy nieprawidłowe funkcjonowanie ma negatywny wpływ na środowisko, a zwłaszcza na wody powierzchniowe i podziemne oraz żyjące w rzekach i potokach organizmy wodne. Rozbudowa i modernizacja sieci i urządzeń wodno – kanalizacyjnych oraz racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych na terenie gminy są zadaniami kluczowymi w tej dziedzinie. Zaniechanie działań przedstawionych w Programie może być się przyczyną zmniejszenia i degradacji zasobów wodnych gminy, a przez to znacznego obniżenia jakości środowiska oraz życia i zdrowia mieszkańców.

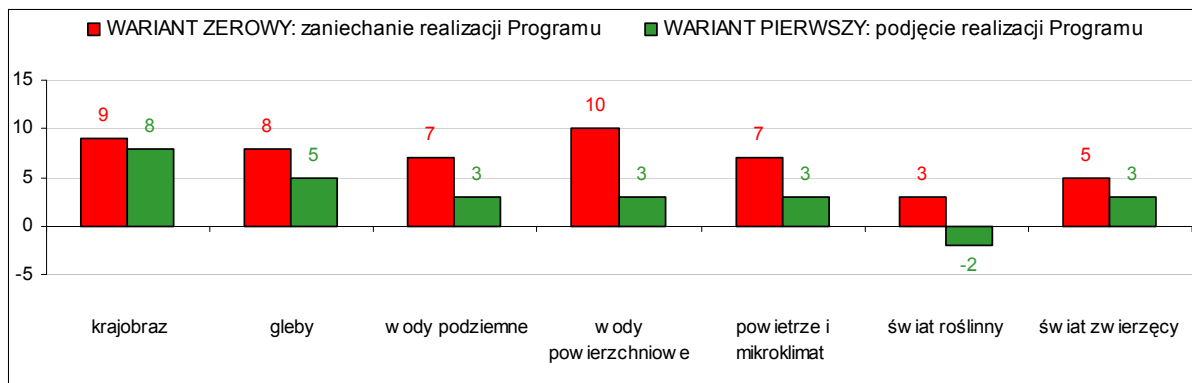
Ochrona przez powodzią to zbiór działań, niezbędnych dla rozwoju społeczno - gospodarczego człowieka, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Niewątpliwie budowa wałów i urządzeń hydrotechnicznych ochrony przeciwpowodziowej oraz melioracja terenów rolnych zmienia walory i postrzeganie naturalnego krajobrazu. Podobnie regulacja rzek i potoków, umacnianie brzegów, czy kontrolowanie i regulowanie liczebności zwierząt przyczyniających się do niszczenia wałów przeciwpowodziowych są skutkami negatywnymi podejmowania niezbędnych działań przeciwpowodziowych. Do działań przynoszących pozytywne skutki należą z kolei takie jak: zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję zbiornikową, wprowadzanie zalesień, renaturyzacja ekosystemów, czy prewencyjne zagospodarowanie przestrzenne. Są to działania zwiększające odporność, bioróżnorodność i poprawiające walory estetyczne środowiska w przestrzeni miejskiej. Większy nacisk na realizację zadań z drugiej grupy pozwoli na znaczną kompensację negatywnych oddziaływań z wielu różnych źródeł, nie tylko z dziedziny ochrony przed powodzią.

Hałas i promieniowanie należą do negatywnych źródeł oddziaływań o ograniczonym zasięgu. Są uciążliwe przede wszystkim dla ludzi i świata zwierzęcego. Zaproponowane w programie cele i kierunki działań nastawione są na monitorowanie i ograniczenie negatywnego oddziaływania u źródła. Emisje hałasu i promieniowania w środowisku wysoce zurbanizowanym jest nieunikniona, lecz realizacja postawionych w omawianym dokumencie celów może skutecznie ograniczyć ich skutki.

Poniższy wykres obrazuje sumę presji negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska w dwóch przypadkach – zaniechania wszelkich działań zawartych w programie (stan obecny, wariant zerowy) oraz w przypadku podjęcia działań i realizacji celów zawartych w Programie (stan w przyszłości, wariant pierwszy). Należy zauważyć, że np.

wysoka negatywna presja antropogeniczna na krajobraz jest w przypadku obszarów miejskich zrozumiała i trudna do ograniczenia. Jednakże wysoka negatywna presja na wody powierzchniowe jest możliwa do ograniczenia przez realizację celów i działań zawartych w Programie. Podobnie w przypadku gleb, wód podziemnych i powietrza. Z kolei niski poziom negatywnego oddziaływania na świat roślinny i zwierzęcy jest spowodowany znacznym zredukowaniem występowania naturalnej flory i fauny w rolniczej i zurbanizowanej przestrzeni gminy. Jednak w przypadku szaty roślinnej (zarówno jej zasięgu, jak i bioróżnorodności) istnieje wiele możliwości ograniczenia wpływu negatywnych oddziaływań, ich kompensacji, a nawet poprawy obecnego stanu.

Rysunek 6.1 Porównanie oddziaływania na składniki środowiska w przypadku niepodjęcia działań oraz w przypadku realizacji założeń Programu.

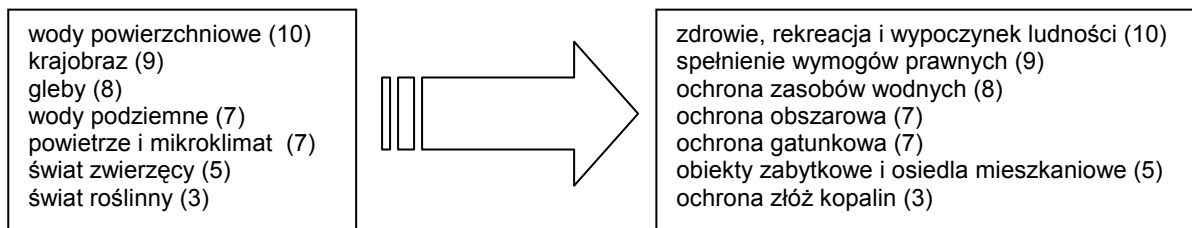

Podsumowując, należy stwierdzić, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w Programie będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne komponenty środowiska, a w szczególności na jakość wód, gleb i powietrza.

6.3 Potencjalne skutki dla człowieka przy zaniechaniu działań

W drugim etapie rozpatruje się oddziaływanie zmienionych lub zanieczyszczonych składników środowiska na 7 głównych kierunków działań człowieka w środowisku oraz w stosunku do środowiska, dyktowanych z jednej strony dążeniem do zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka, z drugiej natomiast zasadą zrównoważonego rozwoju i spełnieniem wymogów prawnych.

Jak widać na diagramie poniżej, zanieczyszczone lub zdegradowane komponenty środowiska spowodują utrudnienie możliwości korzystania z zasobów oraz obniżenie skuteczności ich ochrony. Spowoduje to konieczność zwielokrotnienia nakładów na zapewnienie zdrowia i zaspokojenie potrzeb mieszkańców oraz na spełnienie norm prawnych odnośnie korzystania ze środowiska i jego ochrony.

Należy podkreślić, że suma negatywnych oddziaływań ze strony zanieczyszczonych komponentów środowiska jest najwyższa w stosunku do **zdrowia mieszkańców** oraz zapewnienia im możliwości normalnej egzystencji, wypoczynku i rekreacji. Jest całkowicie zrozumiałe, że zły jakości gleby, wody i powietrze będą miały zdecydowanie negatywny wpływ na zdrowie człowieka, a w zanieczyszczonym środowisku znalezienie miejsca na wypoczynek i rekreację będzie utrudnione.

Obszar prawa UE dotyczący ochrony środowiska obejmuje około 70 dyrektyw. Podstawą przepisów UE jest zrównoważony rozwój, w Polsce będący obowiązkiem konstytucyjnym, a w UE ujęty w Europejskiej Polityce Ekologicznej. Ma on na celu stworzenie takich warunków rozwoju, które pozwolą na zaspokojenie teraźniejszych potrzeb bez poświęcania zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania swoich potrzeb. Do tego celu prowadzi kilka podstawowych zasad, wchodzących w skład wymienionych wyżej działań:

- zasada stosowania najlepszych dostępnych technologii NDT – tzw. BAT i BATNEEC,
- zasada dostępności do informacji o stanie środowiska,
- zasada zapobiegania zanieczyszczeniom lub unieszkodliwiania ich u źródła,
- zasada odpowiedzialności zanieczyszczającego za szkodę “zanieczyszczający płaci”,
- zasada przeczności, mówiąca o zaniechaniu działań, których skutków nie można przewidzieć,
- zasada zintegrowanego ujęcia ochrony środowiska – uwzględniająca wpływ wszystkich aspektów funkcjonowania na różne segmenty środowiska (ziemia, woda, powietrze).

W Polsce regulacje ogólnoprawne i instrumenty prawno-administracyjne regulujące korzystanie ze środowiska i wpływające na jakość jego składników zawarte są w wielu ustawach i rozporządzeniach:

- prośrodowiskowe normy prawne w Konstytucji RP,
- w Kodeksie karnym,
- kodeksie wykroczeń,
- kodeksie cywilnym,
- kodeksie postępowania cywilnego,
- kodeksie postępowania administracyjnego
- kodeksie pracy
- ustawach tworzących system zarządzania środowiskiem (wyznaczających normy jakości środowiska, normy emisji, normy techniczno-technologiczne i produkcyjne, proekologiczne procedury postępowania)

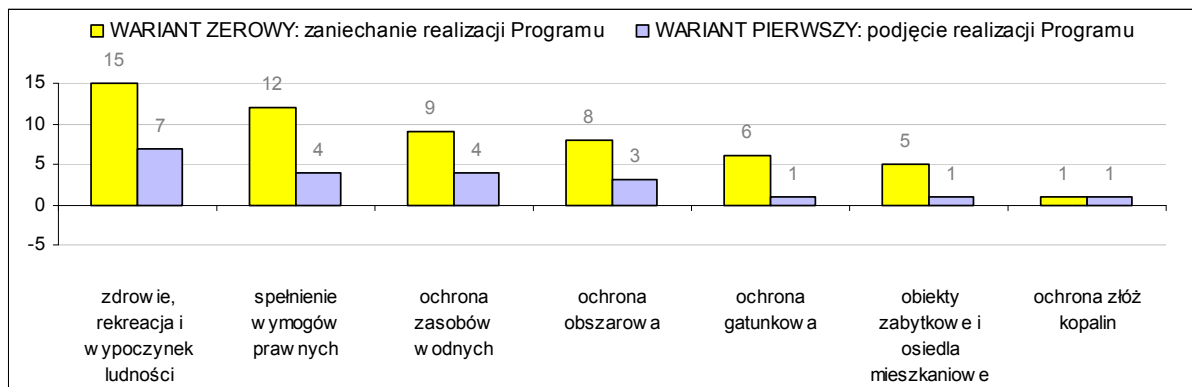
Szczegółowe wymogi prawne odnośnie jakości poszczególnych komponentów środowiska znajdują się w ponad 100 aktach wykonawczych do ustawy Prawo ochrony środowiska, około 80 aktach wykonawczych do ustawy Prawo wodne, ponad 200 aktach do Ustawy o ochronie przyrody, ponad 100 aktach do ustawy Prawo geologiczne i górnicze, i in. Spośród wspomnianych regulacji prawnych można wymienić dla przykładu:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz.U. 2008 nr 206 poz. 1291)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826)

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2009 nr 5 poz. 31)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz.U. 2004 nr 168 poz. 1764)

Spełnienie wymagań prawnych, dotyczących jakości poszczególnych komponentów oraz warunków korzystania ze środowiska i jego ochrony może być utrudnione lub nawet niemożliwe, obecnie lub w przyszłości, na skutek pogorszenia się stanu środowiska w wyniku antropogenicznej presji. Zaniechanie działań zawartych w Programie wyraźnie zwiększa ryzyko niespełnienia wymagań prawnych. Zaproponowane w Programie cele i kierunki działań pozostają w zgodzie z uwarunkowaniami prawa polskiego i unijnego, przez co sprzyjają lub wręcz umożliwiają dotrzymanie obowiązujących norm jakości i warunków korzystania z zasobów środowiska.

Rysunek 6.2 Porównanie skutków oddziaływań zmienionych elementów środowiska na główne obszary działalności człowieka.

Wniosek: stwierdza się, że zaniechanie działań, wyszczególnionych w Programie będzie miało zdecydowanie niekorzystny wpływ na poszczególne obszary działalności człowieka, a w szczególności na możliwości zapewnienia zdrowia ludności, warunków wypoczynku i rekreacji oraz spełnienia obowiązujących wymogów prawnych odnośnie jakości i warunków korzystania ze środowiska.

7. OCENA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

W przypadku realizacji zapisów Programu i Planu, nie przewiduje się, że wystąpić mogą obszary objęte znaczącym oddziaływaniem.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199/2008, poz. 1227) przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaga realizacja następujących planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (art. 59 ust. 1.):

- planowanego przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko został stwierdzony na podstawie art. 63 ust.1;

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 09.11.2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko¹² do inwestycji w gospodarce odpadami, mogących znacząco oddziaływać na środowisko zaliczane są:

- 1) inwestycje obligatoryjnie wymagające raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (tzw. grupa 1):
  - instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, w tym składowiska odpadów niebezpiecznych
  - instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne przy zastosowaniu procesów termicznych lub chemicznych, w tym instalacje do krakingu odpadów;
  - składowiska odpadów, mogące przyjmować nie mniej niż 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności nie mniejszej niż 25.000 ton
- 2) inwestycje, które mogą wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (tzw. grupa 2):
  - związane z odzyskiem lub unieszkodliwianiem odpadów, niewymienione w 1 grupie;
  - punkty do zbierania lub przeładunku odpadów, w tym złomu.

W przypadku realizacji Planu dla Miasta i Gminy Ścinawa nie przewiduje się budowy nowych urządzeń związane z gospodarowaniem odpadami.

Do przedsięwzięć przewidzianych w Programie, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, mogą należeć inwestycje drogowe, inwestycje w gospodarce wodnej, gospodarce komunalnej, leśnictwie, rolnictwie, przemyśle, itp. Wszelkie plany inwestycyjne omawiane w ramach ocenianego Programu są w nim przedstawione, jako planowane, a szczegóły tych planów zawarte są w konkretnych cytowanych dokumentach planistycznych i źródłach. Inwestycje te – w przypadku przystąpienia do ich realizacji - podlegać będą osobnym procedurom oceny oddziaływania na środowisko, w ramach których będzie można stwierdzić wystąpienie bądź brak obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem.

Wniosek: ocenia się, że zapisy Programu oraz Planu nie skutkują bezpośrednio możliwością wystąpieniem obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem, lub – w przypadku inwestycji wymienionych w Programie, jako planowane do realizacji – do oceny możliwości wystąpienia tych obszarów jest obowiązany projektant oraz wykonawca tych inwestycji w ramach osobnej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

¹² Dz.U. 257/2004 poz. 2573 z późn. zm

8. OCENA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRACAMI REKULTYWACYJNYMI

Jednym z zadań przewidzianych w Planie jest rekultywacja zamkniętych gminnych składowisk odpadów w Wielowsi i Parszowicach. W przypadku przeprowadzenia prawidłowej rekultywacji należy ocenić, że przyniesie ona pozytywne skutki dla środowiska związane ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń środowiska gruntowo-wodnego, wyeliminowaniem rozwiewania zanieczyszczeń przedostających się do gleby, a także poprawą kształtu krajobrazu lokalnego. Przewiduje się, że najważniejszą korzyścią związaną z rekultywacją składowiska będzie zmniejszenie oddziaływania na środowisko gruntowo-wodne przez wykonanie warstwy izolacyjnej oraz drenażowej na czaszy składowiska. Odcięcie dopływu wód infiltrujących przez odpady do spągu składowiska docelowo wyeliminuje ten sposób migracji zanieczyszczeń (w przypadku nieprawidłowo działającego systemu drenażu odcieków). Odpowiednie uformowanie czaszy zapewni odpływ wody atmosferycznej z czaszy. Właściwe spadki zapewnią zachowanie optymalnych nachyleń nawet przy uwzględnieniu nierównomierności jej osiadania. Wykonanie uszczelnienia, drenażu oraz warstwy rekultywacyjnej z nasadzeniami i wysianiem roślinności wyeliminuje praktycznie infiltrację wód atmosferycznych w obręb złoża odpadów.

Wniosek: ocenia się, że realizacja zamierzeń Programu i Planu nie spowoduje negatywnego wpływu środowisko na obszarach objętych pracami rekultywacyjnymi.

9. WPŁYW NA OBSZARY CHRONIONE

Ocenia się, że realizacja zadań związanych z przedmiotowym Programem i Planem nie wpłynie negatywnie na przyrodnicze obszary chronione, w tym obszary Natura 2000. W przypadku dzikich wysypisk, które mogą występować w różnych częściach gminy w rejonie obszarów chronionych, należy stwierdzić, że działania przewidziane w Planie, wiążące się z likwidacją oraz zapobieganiem ich powstawaniu, przyczynią się do polepszenia stanu środowiska.

Ponadto na obszarach objętych ochroną nie planuje się podejmowania żadnych działań związanych z zajęciem terenu na potrzeby ochrony środowiska lub gospodarki odpadami. Wprowadzenie selektywnej zbiórki, związane z rozstawieniem w poszczególnych lokalizacjach pojemników na odpady opakowaniowe, nie będzie powodowało negatywnych skutków na obszarach chronionych.

W przypadku Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), należy dodatkowo zaznaczyć, że analizowane dokumenty nie przewidują lokalizowania na terenie GZWP żadnych nowych instalacji lub składowisk odpadów. W ten sposób realizowany jest wymóg zawarty w rozporządzeniu z dnia 24 marca 2003 roku *w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów*¹³. Zgodnie z § 3.1.1. „składowiska odpadów niebezpiecznych oraz składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie mogą być lokalizowane w strefach zasilania głównych i użytkowych zbiorników wód podziemnych (GZWP, UZWP)”.

Wniosek: ocenia się, że realizacja zamierzeń Programu i Planu nie spowoduje negatywnego wpływu na obszary i obiekty chronione, w tym obszary sieci Natura 2000.

¹³ Dz.U. nr 61/2003, poz. 549

10. WPŁYW NA OBIEKTY ZABYTKOWE

Ocenia się, że zadania przewidziane w dokumentach nie będą miały wpływu na obiekty zabytkowe. Składowisko nie jest zlokalizowane konfliktowo w stosunku do obiektów zabytkowych czy stref konserwatorskich. W przypadku innych działań przewidzianych w Planie, nie wiążą się one z trwałym zajęciem powierzchni, w tym terenów objętych ochroną konserwatorską. Odnośnie rozszerzania selektywnej zbiórki, to podobnie jak w przypadku wpływu na obszary chronione, zasady rozstawiania pojemników uwzględniają prawa własności terenu, na których mają zostać ustawione pojemniki. Zaleca się w stosunku do ewentualnych obiektów podlegających ochronie, zlokalizowanych w sąsiedztwie planowanej lokalizacji pojemników do selektywnej zbiórki, zwracać szczególną uwagę i nie dopuścić do ich uszkodzenia. Na terenach, dla których wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej (np. strefy „A”, „B”, ochrony archeologicznej), rozstawienie pojemników do selektywnej zbiórki należy poprzedzić sprawdzeniem, czy dana lokalizacja nie jest konfliktowa ze szczegółowymi zapisami dotyczącymi danej strefy.

Wniosek: ocenia się, że realizacja zamierzeń Programu i Planu nie spowoduje negatywnego wpływu na obszary i obiekty zabytkowe; w szczególności nie spowoduje negatywnych oddziaływań o charakterze bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótkoterminowym, średnioterminowym i długoterminowym, stałym i chwilowym.

11. MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE

Ze względu na położenie Gminy Ścinawa w północno – zachodniej części województwa dolnośląskiego, jak również z prośrodowiskowego charakteru rozwiązań zawartych w ocenianych dokumentach, nie wydaje się celowe rozważanie możliwości występowania transgranicznego oddziaływania, związanego z realizacją Programu i Planu dla Miasta i Gminy Ścinawa.

Zwraca się jednak uwagę na brak możliwości oceny wpływu budowy instalacji i obiektów planowanych w przyszłości w gospodarce wodno-ściekowej, transporcie, przemyśle, czy gospodarce odpadami i innych dziedzinach, na etapie opracowania przedmiotowych dokumentów. Dlatego też w toku procedur przystąpienia do realizacji każdego z wymienionych w dokumentach, planowanych w przyszłości przedsięwzięć inwestycyjnych, przeprowadzone zostaną osobno standardowe procedury oceny oddziaływania inwestycji na środowisko, umożliwiające oszacowanie możliwości transgranicznego oddziaływania.

Wniosek: ocenia się, że realizacja zamierzeń Programu i Planu nie wiąże się bezpośrednio z transgranicznym oddziaływaniem.

12. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ CHRONIĄCYCH ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCE Z PROGNOZY I INNYCH DOKUMENTÓW

- 1) Zasadniczymi punktami PGO (wynikającymi także z Planu wojewódzkiego), których realizacja przyczyni się do zmniejszenia zagrożeń i uciążliwości dla środowiska związanych z gospodarką odpadami, są:
  - dalsze wprowadzenie na szerszą skalę selektywnej zbiórki określonych użytkowych frakcji odpadów do odzysku,
  - selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych i ich wydzielenie do unieszkodliwiania w odrębnych instalacjach,
  - dążenie do ograniczenia ilości wykorzystywanego azbestu;
  - selektywna zbiórka i odzysk (recykling) poprzez kompostowanie w zorganizowanym zakładzie (proces R3 odzysku) odpadów biologicznie rozkładalnych: osadów ściekowych i frakcji z odpadów komunalnych,
  - wprowadzenie i zwiększanie wydajności procesów kompostowania indywidualnego;
  - rekultywacja gminnych składowisk odpadów w Wielowisi i Parszowicach;
  - kontrola wytwarzania i gospodarowania odpadami przez podmioty gospodarcze,
  - podjęcie prób minimalizacji wytwarzania odpadów;Wymienione działania mają charakter dwutorowych działań prewencyjnych, chroniących środowisko przed zanieczyszczeniem tj.:
  - zapobiegających emisjom poprzez eliminację wytwarzania i odzysk części odpadów oraz
  - znacząco ograniczających emisje zanieczyszczeń do środowiska z instalacji poprzez odpowiednie rozwiązania organizacyjne i techniczne.
- 2) W efekcie w/w zasadniczych zmian gospodarowania odpadami osiągnie się między innymi:
  - zmniejszenie masy poszczególnych strumieni (frakcji) odpadów usuwanych na składowisko. Minimalizacja masy odpadów przeznaczonych do składowania pozwolić może na wydłużenie czasu eksploatacji składowiska, a w konsekwencji odłożenie w czasie potrzeby pozyskania nowych terenów pod kolejne składowisko (kwaterę);
  - zmniejszenie stężeń substancji organicznych i związków azotowych w odciekach; (w wyniku składowania odpadów wcześniej sortowanych i przetworzonych); co wiązać się może z obniżeniem kosztów oczyszczania i usuwania odcieków;
  - spełnienie wymogów przetwarzania wszystkich odpadów przed składowaniem;
  - zmniejszenie produkcji i emisji metanu ze składowiska odpadów w wyniku składowania odpadów o mniejszej zawartości frakcji organicznej. (Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych ze składowiska odpadów, dla ochrony warstwy ozonowej, jest jednym z zasadniczych założeń dyrektywy składowiskowej);
  - ograniczanie uciążliwości i zagrożeń dla ludności (zwłaszcza w wyniku zmniejszenia emisji odorów i emisji mikrobiologicznych do powietrza atmosferycznego),
- 3) Generalnie należy ocenić, że większość zadań i przedsięwzięć przewidzianych w Planie gospodarki odpadami sprzyjać będzie ochronie środowiska oraz zmierza do ograniczenia presji na środowisko związanej z gospodarką odpadami.
- 4) Ponadto Plan wprowadza lub usprawnia procedury organizacyjne związane z gospodarowaniem odpadami. Zmierzają one do ograniczenia ilości odpadów przeznaczonych do deponowania oraz zwiększenia ilości odpadów poszczególnych frakcji kierowanych do odzysku i recyklingu. Oceniany Plan przewiduje także zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji planu, poprzez bieżącą kontrolę efektywności i poprawności wprowadzanych rozwiązań i reagowanie w przypadku stwierdzenia możliwego negatywnego oddziaływania na środowisko lub zdrowie ludzi.

13. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU I PLANU

Monitorowanie realizacji dokumentów umożliwi ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany. Analiza powinna odbywać się w dwóch płaszczyznach, obejmujących ewolucję sytuacji zewnętrznej (powiatu, Dolnego Śląska) oraz zmiany zachodzące wewnątrz gminy.

Ocenia się, że analizowane dokumenty przedstawiają prawidłowo plan monitoringu wdrażania rozwiązań w nich zawartych. W związku z tym poniżej przedstawiono szczegółowe zapisy w tym zakresie:

- Zgodnie z ustawą o odpadach organ wykonawczy Gminy (Wójt/Burmistrz/Prezydent) składa co 2 lata radzie gminy **sprawozdanie** z realizacji Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami. Sprawozdania powinny w szczególności oceniać i podsumowywać krótkoterminowy (4-letni) plan działania z oceną stopnia wykonania szczegółowych zadań.
  - Ustawa nakłada także obowiązek **aktualizacji** Programu i Planu co 4 lata. Wykonawcą obu zadań może być grupa robocza powołana przez władze gminy lub eksperci zewnętrzni.
- 1) Z powyższego wynika, że przedmiotowe dokumenty podlegają okresowej weryfikacji i aktualizacji. Wraz z realizacją z biegiem czasu pojawiać się będą nowe zadania, a określać trzeba będzie te, które już zrealizowano lub, które w inny sposób utraciły aktualność. Potrzeba ta wynikać może zarówno z nowych wymagań prawa, także unijnego, w dziedzinie gospodarki odpadami, jak i pozyskiwania nowych danych oraz rozwoju nowych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.
  - 2) Weryfikacja dokumentów może oznaczać tylko aktualizację, jak też całkowitą ich przebudowę, jeśli zmiany są znaczące. Weryfikacji podlega cały dokument, tj. podstawowe warunki i założenia, dane wyjściowe, opis istniejącej sytuacji (zmienionej w wyniku realizacji planu krótkoterminowego), program działań oraz analiza oddziaływań.
  - 3) W ramach sprawozdania i aktualizacji należy odnieść się do sytuacji zewnętrznej poprzez uwzględnienie podobnych opracowań przygotowanych na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.
  - 4) W przygotowaniu aktualizacji należy także wykorzystywać decyzje wydawane przez starostę lub wojewodę w zakresie objętym planowaniem;

14. LITERATURA

1. **Kondracki J.**, 2002, Geografia Regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
2. **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004;
3. **Bilans** zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce, Ministerstwo Środowiska, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2006;
4. **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2004 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2005 r.,
5. **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2005 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2006 r.,
6. **Raport** o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2006 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wrocław 2007 r.,
7. **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2007 r. WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław, 2008.
8. **Opracowanie** ekofizjograficzne dla Województwa Dolnośląskiego, Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu, listopad 2005, <http://eko.wbu.wroc.pl/eko/>
9. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2007 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2008.
10. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2006 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2007.
11. **Ocena** stanu jakości rzek województwa dolnośląskiego w 2005 r., WIOŚ we Wrocławiu Wrocław 2004.
12. **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2007 roku , WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008.
13. **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2006 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
14. **Ocena** stanu czystości wód podziemnych na terenie województwa dolnośląskiego w 2005 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
15. **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2004 r. – obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005.
16. **Ocena** stopnia zanieczyszczenia gleb województwa dolnośląskiego w 2007 r. – obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008.
17. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2004 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005
18. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2005 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
19. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2006 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
20. **Ocena** jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego w 2007 roku, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2008
21. **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2004 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2005
22. **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2005 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2006
23. **Ocena** poziomów substancji w powietrzu, oraz wyniki klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za: 2006 rok, WIOŚ we Wrocławiu, Wrocław 2007
24. **Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego**, uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 kwietnia 2009 r. Nr XL/650/09, Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa Wrocław 2009 r.
25. **Krajowy plan gospodarki odpadami 2010**, załącznik do Monitora Polskiego Nr 90/2006, poz. 946
26. **Sprawozdanie** z realizacji krajowego planu gospodarki odpadami za okres od 29 października 2002 r. do 29 października 2004 r., Ministerstwo Środowiska, Warszawa, styczeń 2005 r.
27. **Program zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego**, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2002 r.

28. **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego**, Uchwała nr XLVIII/873/2002 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 sierpnia 2002 roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.
29. **Narodowa strategia ochrony środowiska** na lata 2000 - 2006; Ministerstwo Środowiska, 2000
30. **Program wykonawczy** do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002
31. **Polityka Ekologiczna Państwa** w latach 2009-2012 z perspektywa do roku 2016 (M.P. 2009 nr 34 poz. 501).
32. **Program usuwania azbestu** i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, przyjęty w dniu 14 maja 2002 r., Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa, maj 2002 r.
33. **Poradnik** – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
34. **Wytyczne** oraz wzór sprawozdania z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami, A. Kałduński, Gdańsk, czerwiec 2006 r.
35. Selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych i biodegradowalnych na Dolnym Śląsku – wynik i kierunki działań, Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, przy współpracy: proGEO sp. z o.o. i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Legnica 2006 r.
36. Selektywna zbiórka odpadów oraz uwarunkowania realizacji inwestycji w gospodarce odpadami na Dolnym Śląsku – wyniki i kierunki działań, Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, przy współpracy: proGEO sp. z o.o. i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Legnica 2008 r.
37. Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Ścinawa, proGEO sp. z o.o., Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, Wrocław-Ścinawa, 2003 r.,
38. Sołowski Z., Inwentaryzacja nielegalnych składowisk odpadów stałych tzn. „dzikich” wysypisk z oceną zagrożeń oddziaływania na środowisko i kosztami ich kompleksowej likwidacji na terenie gminy Ścinawa; Ścinawa luty 2000 r.

Netografia:

- 1) Opracowanie Ekofizjograficzne dla Woj. Dolnośląskiego, WBU (www.wbu.wroc.pl)
- 2) GUS, Bank Danych Regionalnych, (<http://www.stat.gov.pl/bdr/bdrap.strona.indeks>)
- 3) Oficjalna strona rządowa dot. sieci Natura 2000:
<http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000>
- 4) Wojewódzka Baza Danych AQUA, WIOŚ Wrocław:
<http://www.wroclaw.pios.gov.pl/index.php?id=monit&sub=wpow&page=stan&typ=aqua>
- 5) Wywiad Rafała Święckiego z Elżbietą Strucką, przedstawicielem Ministerstwa Środowiska, Gazeta Wrocławska, 20.07.2008 (http://www.polskatimes.pl/gazetawroclawska/opinie/23881_opoznienia-sa-najgrozniejsze.id,t.html)
- 6) Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska, głównego konserwatora przyrody - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 4868 w sprawie wyjaśnienia procedur związanych z wyznaczaniem obszarów programu Natura 2000, Podsekretarz stanu Maciej Trzeciak, Warszawa, 30 września 2008 r. (<http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/6391A63B>)
- 7) Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska, głównego konserwatora przyrody - z upoważnienia ministra - na interpelację nr 1116 w sprawie programu Natura 2000, Podsekretarz stanu Maciej Trzeciak, Warszawa, 7 marca 2008 r. (<http://orka2.sejm.gov.pl/IZ6.nsf/main/70C3D47C>)
- 8) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (www.otop.org.pl)